National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

National Library Bibliothèque Nationale
SEP
DIVISION DES

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 70 (3087) XXXIII aastakäik | Neljapäeval, 20. septembril 1984 — Thursday, September 20, 1984 | Üksiknumbri hind 70 senti

Grupp eestlasi Ontario kodakondsuse ja kultuuriministri Susan Fishi vastuvõtul Torontos Festival of Festivals avaõhtul, kuhu oli kutsutud seerias olnud filmide lavastajaid, meedia esindajaid ja muid asjaosalisi. Pildil paremalt filmi „Estonians: For The Record" lavastaja Tiina Soomet, „Vaba Eestlase" toimetaja H. Oja, minister Susan Fish, Karin Ilves ja lätlanna Rita Jansons. Foto: Gary Beechey

Uus valitsus asus ametisse

Kanada ajaloo suurima koosseisuga valitsus — Joe Clark uueks välisministriks

OTTAWA — Möödunud esmaspäeval andis uus Kanada peaministri Brian Mulroney valitsus ametivande ja alustas pealelõunase koosolekuga ka tegelikku tööd. Valitsuse koosseisus ei olnud üllatusi, üllatus oli vaid valitsuse rekordiline ministrite arv — kabinetti kuulub 40 liiget.

B. Mulroney ütles, et see on „üsna suur, aga mitte üleliigselt arvukas", võttes sellega opositsiooni kriitika juba ette ära. Varem olid konservatiivid kritiseerinud liberaalide üleliiga suurt valitsusliikmete arvu. Nüüd märkis seda opositsioonijuht John Turner, kuna NDP juht Broadbent ütles, et sest pole midagi, peaasi kui see hästi töötaks.

Mulroney ütles, et ta otsustas suure kabineti kasuks põhjusel,

et kindlustada igale piirkonnale, et nad oleksid valitsuses küllalt esindatud

ja et avaldaksid poliitilist kontrolli valitsuse organite üle, kindlustamaks et avalik teenindus oleks kohandatud inimeste tahtele.

Uues valitsuses on koos konservatiivide parem- ja vasakpoolsed liikmed, endisi Joe Clarki valitsuse liikmeid ja palju uusi seni avalikkusele tundmatuid. Metro Torontost on ainult kolm ministrit — finantsminister Michael Wilson, indiaanlaste ja põhjapiirkonna arengu minister David Crombie ja noorem minister riigifinantsi alal Barbara McDougall.

Torontole lähedasist valimispiirkondadest on piirkondliku tööstuse laiendamise ja välismaise investeerimise minister Sinclair Stevens ja kehalise kasvatuse ja amatöörsporti minister Otto Jelinek. Montrealist ja Vancouverist on kummastki 3 ministrit, üks Calgaryst,

aga mitte ainsatki Ottawast, Edmontonist, Winnipegist, Halifaxist, Hamiltonist, Londonist või Windsorist.

Piirkonniti on Ontariost 11, Quebecist 11 (Mulroney kaasaarvatud), atlandiäärsest Kanadast 5 ja Läänest (kaasaarvatud Yukon) 13.

Tegemaks rahu J. Clarki tiivaga parteis Mulroney määras endise peaministri välisministriks, Flora MacDonaldi immigratsiooni ja tööministriks, Don Mazankowski transpordi-, Jake Epp'i tervishoiuministriks, Ray Hnatsyni parlamendi liideriks ja Erik Nielseni peaministri abiks, kel on ka spetsiaalseid eriülesandeid ja valitsuse initsiatiivide ning kommunikatsioonide eest hoolitsemine.

Riigiprokuröriks määrati Elmer MacKay, veteranide ministriks George Hees, kaitseministriks Robert Coates, energiaministriks Pat Carney, kalandusministriks John Fraser, riigilaekuriks Robert de Cotret, kommunikatsiooniministriks Marcel Masse, naiste õiguste ministriks Walter McLean.

Kanada Posti korporatsioon allutatakse eelarveministrile Perrin Peatty'le, mitmekultuuriministriks Jack Murta,

põllundusministriks John Wise, kui nimetada neid, kes on varemast poliitilisest elust üldsusele tuttavad.

Uuest valitsusest on välja jäänud tuntud konservatiivid Clark'i valitsusest nagu Allan Lawrence, Jim McGrath ja Steve Paproski, viimane oli mitmekultuuri ministriks.

Peaminister Brian Mulroney ütles, et ta pole veel otsustanud millal uus parlament kokku kutsutakse, aga varustuse ja teeninduste minister Harvie Andre ütles, et tõenäoliselt kas oktoobri lõpul või novembri alul.

☆

Mitmed uued ministrid on juba oma kavadest ministreina rääkinud. Aga mõned grupid on hakanud valitsusele nende lubadusi meelde tuletama. Canada Jewish Congressi president ütles, et nad tahavad avaldada Mulroney'le survet aktsiooni alustamiseks sõjakurjategijate vastu, milleks neil olevat tõendimaterjali. Uueks riigiprokuröriks on valitsuse koosseisus Elmer MacKay ja kohtuministriks John Crosbie. Eelmine riigiprokurör R. Kaplan ja RCMP väitsid, et neil pole küllalt tõendeid mõne kahtlustatava sõjakurjategija vastu, et neid saaks Kanadas karistada või maalt välja saata.

Valdek Lenk eesti täienduskooli juhatajaks

T.E.S. Täienduskoolis alustati õppetööga

Möödunud teisipäeva õhtul täitus Eesti Maja suur saal suvepuhkuselt tulevate lastega, kes alustasid uut õppeaastat eesti keele õppimiseks ja eesti meeles kasvamiseks.

Praost E. Lepik pidas kooliaasta ülul palvuse, avades selle koraaliga „Kalla kallis Isa käsi". Ta palus, et Taevaisa oleks meie kooliga, lastega, õpetajate ja koolikomiteega.

Oma kõnes ütles ta, et seisame algava kooliaasta lävel. Noored on hetkeks oma südame pööranud Issanda poole, et ta sirutaks oma õnnistavad käed nende kohale. Kui lapsed mõnikord küsivad, miks nad peavad eesti kooli minema, siis eelolev kooliaasta annab sellele vastuse. See on eesti kool, meie vanemate ja rahva kool.

Seisame erilise aasta tähistamise taustal — 40 aastat on nüüd möödunud kui vanavanemad ööpimeduses lahkusid kodumaalt ja valisid vabaduse selle asemel, et langenuksid terrori ja ülekohtu alla.

Sellepärast mälestame täna oma kannatavat kodumaad, kus oodatakse pimeduse | möödaminekut. Vabaduse tung on inimese südames suur, et loob olukorra, kus vabaduse idee võib tõusta.

Ta soovitas noortele, et nad kannaksid südames eesti vaimu, mis eraldab neid teistest rahvastest, teeb neid eestlasteks. Ta soovitas, et noored täna aktsid Taevaisa, et neid on loodud eestlasteks, kellele uhkusega vaadatakse, sest see on üks väärikas rahvas. Sellepärast paluge, et see teie noores südames edasi elaks, et teie suus elaks eesti keel.

Koolikomitee esimees H. Lupp tervitas uue õppeaasta alul, märkides et see on ka kooli juubeliaastaks, kuna 24. oktoobril möödub 35 aastat eesti täienduskooli avamisest Torontos.

Selle aja jooksul on koolis õpinud üle 1500 eesti tüdruku ja poisi, kellest paljud on praegu kas teie ema või isa.

Praegused noored on see eesti rahva osa, kes on toodud kooli, et jätkata kõike seda, mida paljud on enne teinud. Ta soovitas, et noored oleksid tublid eesti keele ja teiste teadmiste õppimisel. Ta soovis neile õppeaastaks igakülgset edu ja kordaminekut.

H. Lupp heitis pilgu ka möödunud õppeaasta tegevusele, kus noored täitsid olulist osa ESTO-84 suurürituse kordaminekuks, mille eest ta avaldas kõigile kaasaitajaile tänu.

Pöörates pilgu uuele õppeaastale ta tegi teatavaks, et kauaaegne õpetaja ja koolijuhataja Henn Ründva on palunud end sellelt kohalt vabastada, et siirduda hästi ärateenitud puhkusele.

Henn Ründval täitus tänavu 50 aastat eesti koolipõllul töötamist.

Kogenud pedagoogi ja koolijuhatajana on ta andnud eestluse edasiviimisel eriti tunnustusrikka ja väärika panuse.

Samal ajal tegi koolikomitee esimees teatavaks, et on õnnestunud leida uus koolijuhataja, kes on meie ühiskonnas hästi tuntud suurte kogemustega pedagoog ja paljude eestikeelsete õpikute autor Valdek Lenk, kes on ka varem olnud siinses täienduskoolis õpetajaks aastail 1956—59, mil ta töökoha muutmise tõttu pidi Torontost lahkuma. H. Lupp soovis uuele koolijuhatajale tema ülesannetes edu ja õnne, mida lapsed, õpetajad ja lastevanemad aplausiga kinnitasid.

Lõpuks koolikomitee esimees H. Lupp andis koolitöösse puutuvat informatsiooni,

märkides et õppetöö toimub ka sel aastal koostöös Toronto linna koolivalitsusega,

kellelt saadava toetuse tõttu on võimalik õppemaks jätta endiselt $40 perekonnalt.

EKK president S. Kerson koos ESTO Talent '84 noorte kunstinäituse koordinaatoriga Lilian Puustiga andsid üle kunstinäitusel äramärgitud noortaidureile sellekohased diplomid. Osavõtjaid oli registreerinud 58 kolmes grupis. Neist valis kunstnik A. Lee välja 17 väljapaistvat kunstitalenti. I grupis: Tiiu Martin, Taavo Martin, Katrina Nousiainen, Alissa Puhm, Randar Puust, Tarvo Puust, Kyllike Sillaste, Sarina Westerblom ja Krista Westerblom; II grupis: Peter Mällo, Heiki Sillaste ja Bjorn Viir; III grupis: Vivian Pallandi, Debbie Kehkla, Piret Sarapuu, Linda Leetma ja Christina Meipoom. Neist said P. Mällo disaini ja Vivian Pallandi kumbki Aleksander Haavaniidu poolt väljapandud stipendiumid @ $200.

Lõpuks võttis sõna koolijuhataja V. Lenk, öeldes et tal on heameel alustada siin koolitöö tegemist. Siin on tuttavaid nimesid, kelle isasid-emasid ta on varem õpetanud. Ta nimetas kolme tingimust eduka õppetöö eeldusena.

Esimeseks, see on Eesti Maja, mis olgu täis eesti vaimu. Siia tullakse eesti keelt õppima, ka on tähtis, et me õppeaja kasutame maksimaalselt eesti keelt rääkides.

Teiseks, see maja on ehitatud vanemate ja kaaseestlaste poolt. Sellepärast püüame siin olla viisakad ja ruumid hoida puhtana ja jätta sellistena nagu need siia tulles olid. Kolmandaks, kui antakse kodutööd, siis on tähtis, et seda ka kodus tehakse. Kui neid kolme tingimust täidame, siis läheb koolitöö hästi.

Aktus lõppes Eesti hümniga.

Seejärel noored lahkusid oma klassijuhatajatega klassiruumidesse. I ja IV klasside juhatajaks on Ene Lüdig, II kl. Anne Saks, III kl. Hella Leivat, V kl. Endla Komi ja VI Valdek Lenk; eriklassi juhatajaks on Helgi Nippak.

Tshernenko jälle TV-uudistes

MOSKVA — Kuigi äsja räägiti, et N. Liidu juht Konstantin Tshernenko oli pärast esimest korda televisioonis esinemist paigutatud haiglasse, nähti teda jälle televisioonis teistkordselt kahe nädala jooksul. Möödunud teisipäeval ta näis üldiselt hea tervise juures, ainult hingamisega oli raskusi kui ta kõneles. Tshernenkot nähti uudistes, kui ta andis Lenini ordeni üle Kreeka Kommunistliku Partei juhile Harilaos Florakisele.

Inglismaal sündis prints

Inglismaal sündis möödunud laupäeval Walesi printsile ja printsessile teine poeg, kes kaalus 6 naela ja 14 untsi. Prints on oma isa ja venna järel kolmas inglise kroonile. Uue printsi nimeks anti Henry Charles Albert David.

Põhjused marssal Ogarkovi tagandamiseks

Ebaparteilised tendentsid lõpetasid karjääri

Frankfurtis asuv Institute for Soviet Studies ütles 11. septembril, et N. Liidus marssal Nikolai Ogarkov kannatas südameataki tõttu enne kui ta asendati N. Liidu number kaks mehega sõjaväes.

Seni pole olnud ühtki ametlikku selgitust miks 66-aastane N. Liidu kindralstaabi ülem vabastati tema kohustustest. Teda peeti võimalikuks 75-aastase N. Liidu kaitseministri Dmitri Ustinovi järglaseks.

Nüüd ütles vanem N. Liidu diplomaat Valge Maja ametnikule, Nikolai Ogarkovi siiski ei eemaldatud nimetatud haiguse tõttu N. Liidu sõjajõudude ülema kohalt,

vaid et ta oli näidanud „ebaparteilikke tendentse".

Diplomaadi seletus marssali ootamatust tagandamisest, kelle karjäär näis olevat just tõusuteel, ilmus alul New York Times'is ja sai siis ka kinnituse USA ametivõimude poolt.

„Ebaparteilised tendentsid" võiksid tähendada äsjast Ogarkovi intervjuud N. Liidu relvastatud jõudude ajalehes, kus ta muuhulgas ütles, et USA keskkaugusega tuumalaenguga rakettide asetamine Lääne-Euroopasse ei ole suurendanud „esimese löögi" võimalusi N. Liidu vastu, mida partei on seni rahva meeleolude õhutamiseks just vastupidisena propageerinud. Ogarkov ütles ka, et tulevikusõda võideldakse tõenäoliselt moodsate konventsionaalsete relvadega.

Üks USA ametnik ütles, et marssal Ogarkov asendati sellepärast,

et ta katsus sõjaväe mõju suurendada kommunistlikus parteis, lükates eemale partei tegelasi sõjaväeliste asjade ja küsimuste juurest või mõlemast.

Ogarkov asendati nüüd Sergei Ahhromejeviga.

N. Liidu valitsus pole andnud avalikult selgitust marssali eemaldamise kohta. Mõned N. Liidu allikad on andnud mõista, et Ogarkov võiks saada uue koha, võimalik et ilma avalikuks tehtava nimetamiseta. Viimased arvamused osutusid õigeks, marssal Nikolai Ogarkov kes tagandati N. Liidu sõjajõudude ülema kohalt nimetati Voroshilovi nimelise sõjaakadeemia juhatajaks Moskvas, millisel kohal oli seni kindral Mihhail Kozlov.

Iisraeli väed tõmmatakse Liibanonist välja

JERUUSALEMM — Iisraeli uus valitsus on otsustanud oma üksused Liibanonist lähemate kuude jooksul välja tõmmata, ütles uus peaminister Shimon Peres. Iisrael tahab siiski oma põhjapiiri kindlustada, kuid mehed tuuakse koju tagasi.

Eesti komsomoli juht lahkus

30. augustil toimus Tallinnas Eesti Komsomoli keskkomitee pleenum. Pleenumil vabastati Komsomoli juht Donald Visnapuu keskkomitee esimese sekretäri ja büroo liikme kohustustest seoses arvamisega NLKP Keskkomitee Ühiskonnateaduste Akadeemia aspirantuuri.

Uueks esimeseks sekretäriks sai A. Almann, kes varem töötas Tartu linnakomitee sekretärina.

Samal pleenumil vabastati L. Lugna keskkomitee sekretäri kohalt.

Nagu tihti, on raske | sel hetkel veel hinnata, kas muudatused tegelikult tähendasid alandamist või ülendamist.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

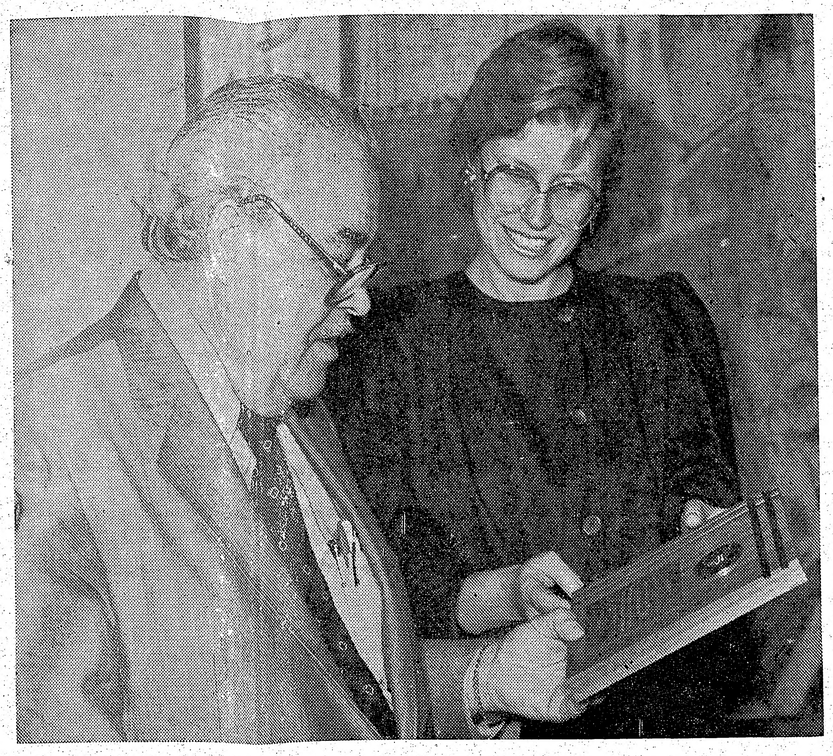

Ontario Etnilise Pressiühingu esimees V. Mauko annab üle auliikme kilbi Ontario kodakondsuse ja kultuuriministrile Susan Fish'ile.

Uued tuuled Kremlist

Asja sai avalikkusele teatavaks, et N. Liidu valitsus on nõustunud Ühendriikide ettepanekuga president Reagani ja N. Liidu välisminister Gromõko vaheliseks kohtumiseks Valges Majas 28. septembril. Moskva otsus tundub esialgu üllatusena, kuna venelased on viimaste kuude kestel vältinud kohtamisi Uhendriikide juhtkonnaga, kavatsedes anda sellega demokraatide partei presidendikandidaadile Mondale'ile materjali Reagani ja välisminister Shultzi rünnamiseks stagneerunud USA välispoliitika pärast. Need kallaletungid omakorda pidid Moskva kalkulatsioonide kohaselt mõjutama ameerika valijaskonda ja pidurdama veendunud antikommunisti Reagani teistkordset valimist presidenditoolile.

Millest siis järsku see suur meelemuutus? Kas Moskvas on tõeliselt asutud seisukohale, et ameeriklastega tuleks inimkonna ja maailmarahu huvides relvastamise alal kokkulepe saavutada? Või loodetakse Reaganilt ameerika valimiskampaania palavikus järeleandmisi välja kaubelda, millede andmisel praegune president on olnud oma esimese nelja-aastase valimisperioodi kestel väga kitsi, sulgedes võrdlemisi tihedalt kõik uksed Moskvale lääneriikidelt tehnoloogia ja muu abi saamiseks, mis on vajalik vabisevatel jalgadel kõikuva kommunistliku süsteemi püsti hoidmiseks?

Nendele küsimustele vastuste otsimisel tuleb seniste kogemuste põhjal lähtuda sellest, et N. Liidu juhtkond ei tee midagi inimkonna üldhuvides, vaid Reaganiga kokkusaamise organiseerimisel on tiivustavaks teguriks Moskva oma erihuvid ning sisepoliitilised ja välispoliitilised raskused, mis sunnivad poliitbürood loobuma oma senisest jääkapi-poliitikast ning leidma võimalusi kinnikülmunud rahvusvaheliste probleemide ja relvastuse piiramise küsimuste ülessulatamiseks. Kontaktide sõlmimine Reagani administratsiooniga on seda vajalikum, et Kremlis on nähtavasti juba lootused maha maetud uue ja venelastele sõbralikuma mehe pääsemiseks Valgesse Majja. Kõik Uhendriikidest saadud andmed kinnitavad venelastele, et Uhendriikide valitsejaks ning juhiks järgmise nelja aasta jooksul on Ronald Reagan ja kas Kremlis seda tahetakse või ei taheta — temaga tuleb paratamatult kontakti otsida ning temaga ühel või teisel viisil läbirääkimisi alustada.

Kremlis kalkuleeritakse nähtavasti, et mida varem neid kontakte Washingtoni praeguse administratsiooniga on võimalik saavutada — seda parem. Parem poliitbüroo arvates seetõttu, et Reagan on sunnitud enne presidendivalimisi näitama Moskvale head nägu ja tegema isegi mõningaid järeleandmisi, kuna see võib talle anda hääli ka ameerika liberaalsetest ja vasakule kalduvatest ringkondadest, kes ihkavad koostööd ja kokkuleppeid venelastega.

Ning järeleandmisi ja koostööd on Moskval praegu hädasti vaja. Nii N. Liidu sise- kui välispoliitiline olukord on selleks liiga vaevatud ja koormatud, et jätkata jonnipoliitikat Ameerika Uhendriikidega. Ehkki Kremlis püütakse seda piinlikult varjata, ei ole läänemaailmas enam kahtlust, et N. Liit triivib praegu partei peasekretäri Tshernenko krooniliste haiguste tõttu juhita ning et Kremlis valitseb paiguti peata olek ja ebakindlus. Tekkinud lünga täitmisel on paljude tunnusmärkide kohaselt suuremate otsuste tegemine kandunud välisminister Gromõko ja kaitseminister Ustinovi kätte, kuid läänemaailmas on väga raske otsustada, kui kindlalt nad võimusadulas istuvad ja kas praegu ei ole käimas suuremad telgitagused kombinatsioonid vanade kändude väljakangutamiseks N. Liidu poliitilisest elust ning nende asendamiseks noorte elujõuliste puudega. Punaarmee staabiülema marssal Ogarkovi ootamatu tagandamine on üheks vastuvaidlematuks tõendiks, et midagi on käimas ning et Kremli kulissidetaguses võitluses ei tulistata praegu kerge-, vaid raskekahuritega.

Kuid probleemiks ei ole mitte ainult Tshernenko vilets tervis, vaid ka majanduslikud raskused. Need ei ole nõukogude elus teatavasti eriliseks uudiseks ning neid tuleb võtta pikaldase ussitamisprotsessina, kuid seekord on kokku kuhjunud erakordselt palju probleeme, mida ei suudeta enam varjata propaganda trummipõrinaga. Vaatamata suurenenud survele, millega starditi Andropovi lühikesel valitsemisperioodil, ei ole suudetud produktsiooni märgatavalt suurendada. Rahvas kannatab tarbekaupade ja toiduainete kroonilise nappuse all ning kõigele lisaks tabab N. Liitu käesoleval aastal järjekordne tohutu tagasilöök teravilja produtseerimisel. Välismaalt tehtud suuri ostusid on seni suudetud teha läände müüdud õli ja kulla arvel, kuid peatselt on ka see peolaud paljaks söödud — ja Kremlis ei oska vist keegi vastata küsimusele — mis saab edasi?

Välispoliitiliselt on käesolev aasta Moskvale olnud erakordselt ebameeldiv, kuna Kremli poolt läänemaailmas organiseeritud suur petlik ja uinutav rahukampaania ei andnud loodetud tulemusi ning Lääne-Euroopas hakati üles monteerima uusi N. Liidu linnadele suunatud rakette. Korea reisilennuki allatulistamine vene jahilenduritе poolt ning Afganistani ja Poola sündmused on avanud paljudele lääneriikide elanikele ja poliitikutele silmad kommunistliku süsteemi jõhkrusele, toorusele ja julmusele ning Moskva kombinatsioonid Kesk-Ameerikas panevad isegi mõtlema paljud pahempoolselt häälestatud poliitikud. Eriti paneb Kremli mehi kibelema Ida-Euroopa kommunistlike riikide üha iseseisvamaks muutuv välispoliitika. Kremli surve mõjul jätsid Ida-Saksamaa ja Bulgaaria riigijuhid Honecker ja Zhivkov seekord oma külastusreisid Bonni tegemata, kuid kõigi Ida-Euroopa raudeesriidetaguste riikide silmad on praegu rohkem Läänes kui Idas, kuna majanduslik jõukus ja moodne tehnoloogia ei tule Idast vaid Läänest.

Reagani-Gromõko kohtumisel on siiski teoreetiliselt ka see võimalus, et Gromõko tuleb välja võimatute nõudmistega, millega ta taotleb Reagani diskrediteerida ja vastu seina suruda. Kuid selline võimalus tundub väga kaugena, kuna Gromõko tuleb Washingtoni ikkagi saamamehena ning savijalgadel kõikuval nõukogude rezhiimil on kasulikum Uhendriikide praeguse ja tõenäoliselt ka tulevase presidendiga katsuda heaga läbi saada kui temaga tülli minna.

K. A.

Etnilise ajakirjanduse tähtsusest

Ontario kodakondsuse ja kultuuriministri Susan Fishi kõnest

Juba kevadel valiti Ontario kodakondsuse ja kultuuriminster Susan Fish Ontario Etnilise Pressiühingu auliikmeks, kellele anti pidulikult üle sellekohane seinakilp. Vastuvõtul kõneles minister Susan Fish, vaadeldes etnilise ehk nagu viimasel ajal enam soovitakse öelda mitmekeelelise ajakirjanduse tähtsust Ontario ühiskondades.

Ta ütles, et ta leiab enesele vajaliku olevat üha sagedamini kodakondsuse ja kultuuriministrina pöörduda abi saamiseks etnilise ajakirjanduse poole, kuna tema ülesannete täitmisel on just suurim töö teede leidmine, kuidas viia oma poliitika ja programmid mitmesuguste gruppide juurde Ontarios selleks, et ulatuda kõigi ühiskondade juurde. Kodakondsuse ja kultuuriministeerium on töötanud väga intensiivselt kuulmaks Ontario elanike hääli ja tundma õppimaks nende vajadusi, eriti uustulnukate omi, kes sageli vajavad abi kohanemisel.

Ontario on suur ja ilus vaip, mille pilt on muutumas iga päev, kui sellele lisatakse uusi lõngu.

200 aastat tagasi, kui paljud esimesed asujad tulid siinseile randadele, pandi alus immigratsioonimustrile, mille kujundamine jätkub siiani.

Esimeste hulgas olid inglased-ameeriklased, shotlased, iirlased, prantslased, mustad, sakslased ja hollandlased.

Nad tulid kui käsitöölised, farmerid, töölised, ärimehed, sõdurid, vaimulikud, arstid, advokaadid ja õpetajad. Nad asusid kõrvuti päriselanikega ja prantsuse-kanadlastega, kes olid selle maa juba enne muutnud oma koduks. Vaatamata nende erinevale päritolule, kommetele ja keelele, neil oli üks asi ühine: nad armastasid oma valitud kodu. See traditsioon on püsinud vaibana, mida me nimetame Ontarioks, see on kasvanud suuremaks ja mitmekülgsemaks aastate jooksul.

Kolm aastat tagasi enam kui kaks miljoni inimest, kes elavad siin provintsis olid sündinud väljaspool Ontariot, esindades peagu ühe veerandi elanikkonnast. Nendest peagu 1,5 miljonit tulnud Euroopast.

Uustulnukate arv on pidevalt suurenenud, eriti pärast II maailmasõda, kellest üle 2,5 miljoni inimese on valinud Ontario oma koduks.

40—65 prots. immigrantidest Kanadas on asunud Ontariosse, koosnedes 80-st eri etnokultuurilisest grupist. 1982. a. jõudsid Kanadasse 119.000 uustulnukat, kellest pooled tulid Ontariosse. Need immigrantsioonilained on kõigile neile tuntud, kes on ajakirjanikena töötanud Ontario mitmekülgse ühiskonna aktiivsuse kirjeldamisel.

Neile uustulnukaile on ministeerium tutvustanud oma poliitikat, mis räägib kõigi elanike vajadusist, mistõttu nad tunnevad, et nad on avanud uksed mitmel viisil. Ontario valitsus pakub praegu täies ulatuses mitmesuguseid teenindusi uustulnukaile, et nad õpiksid tundma oma uut kodu, aga ka kuidas tervishoiukindlustus töötab, kuidas tegutseb koolisüsteem, kuidas leida majutust; kokkuvõttes: kuidas saada täiesti osaliseks siinses ühiskonnas.

Minister Susan Fish tutvustas pika rea uustulnukaile mõeldud teenindusi sotsiaal- ja haridusalal, aga ka kultuurilisel päritolumaa tegevusel.

Ontario Multicultural History Society'ile anti üle 4 miljonit dollarit Ontario rikka ja mitmekülgse ajaloo dokumenteerimiseks.

See organisatsioon oma arhiivide, uurimistööga, konverentside ja näitustega, oma sisuka ajakirjaga „Polyphony" on hoidnud elus ja tähistanud Ontario provintsi iseloomu.

Kuid kõik need programmid ja algatused jääksid „riiuleile", kui poleks sellist organisatsiooni kui Ontario Etniline Pressiühing. Selle liikmed esindavad neid gruppe kuhu ministeerium tahab ulatada oma käe. Kollektiivselt on sel ajakirjandusel suur kink provintsile pakkuda, sest ajakirjandusel on hääl ja see hääl räägib tugevasti, veenvalt ja sisendavalt tosinaile ühiskondadele Ontarios.

Pärast Ethnic Press Association of Ontario asutamist 36 aastat tagasi, kuulub selle liikmeskonda 61 liikmesväljaannet ja on sõlmitud uusi sidemeid erinevate gruppide vahel, kellest moodustub provintsi elanikkond.

Organisatsiooni eesmärk on õigus, võrdsed õigused, tolerantsus, Kanada terviklikkus, pärandikultuuride säilitamine ja üldine panus Kanada elus.

Etnilise ajakirjanduse föderatsiooni ja Ontario Pressiühingu kaudu võidakse astuda tähtsaid samme kõigi kanadalaste juurde jõudmiseks.

„Ma ütlesin varem, et ma vajan teie abi mulle minu ülesannete täitmisel. Teil on eluline osa ministeeriumi töö tuvustamisel oma ühiskondadele. Ma pöördun täna jälle teie poole sooviga, et säilitaksite koostöö minuga. Koos me moodustame, ma arvan, võitmatu meeskonna," ütles minister Susan Fish.

Lõpuks ta andis ülevaate Ontario provintsi 200. juubeliaasta tähistamisest. Soovides, et mitmekeelne ajakirjandus kannaks seda informatsiooni oma eriühiskondadesse.

Kuhu kadusid ESTO-84 ajal saadetud postkaardid?

Väljaspoolt Kanadat tulnud ESTO-84 külastajad saatsid pidustuste ajal Torontost vaatekaarte tervitustega ka sugulastele ja tuttavatele kodumaale. Süütute tekstidega, mis ei oleks pidanud häirima okupatsioonitsensuuri. Nagu nüüd tagantjärele selgub, ei ole Torontost saadetud postkaardid adressaatidele kodumaal üldse kätte jõudnud.

Küll aga on kätte jõudnud näit. peatusel Islandil Keflaviki lennuväljal ostetud ja mitte Torontost postitatud vaatekaardid, näit. Islandist, USA-st ringreisilt jne.

Okupatsioon oli Esto ajal ilmselt eriti tundlik Toronto suhtes. Kodurahvas ei tohtinud midagi näha ega kuulda sellest linnast ja sellest, et eestlasi oli seal kogu maailmast kokku kogunenud tuhandeid.

(EPL)

Iisrael sai uue valitsuse

JERUUSALEMM — Iisraeli uus kaolitsioonivalitsus vannutati möödunud reedel ametisse. Mõlemad suuremad parteid — töölispartei ja konservatiivne Likud — saavad uues valitsuses kokkuleppe kohaselt võrdse arvu ministreid ning valitsuse etteotsa tuleb esialgu peaministrina töölispartei juht Shimon Peres kuna Likudi juht Shamir jääb peaministri asetäitjaks ja välisministriks. Kahe aasta pärast toimub peaministri kohal vahetus ning riiki asub juhtima Shamir, kuna Peres jääb peaministri asetäitjaks. Uuele valitsusele on suuremaks probleemiks majanduslike raskuste lahendamine. Riik on praegu pankroti lävel, kuid Jeruusalemmas loodetakse, et Uhendriigid suurendavad veelgi oma abi Iisraelile, mis juba praegu ulatub miljarditesse dollaritesse aastas.

Kommentaarid

Okupeeritud Eesti kompartei ajalehes „Rahva Hääl" avaldatakse viimasel ajal sageli lugejate kirju, mis on otseselt sihitud mõne asutuse või väärnähte vastu, kuid mis kaudselt silmatorkavalt paljastavad kommunistlikku süsteemi kogu ta nõrkustega ja silmakirjatsemisega. Võiks isegi ütelda, et need lugejakirjad on nõukogude korra halastamatuks peegelpildiks, mis näitavad kuhu üks põhiliselt rumal, eluvõõras ja ebainimlik süsteem võib inimkonna välja viia.

Nii näiteks kirjutab 29. augustil s. a. ilmunud „Rahva Hääles" pealkirja all „Tants „Tuljaku" ukse taga" kiritiseeriva kirja tallinlane I. Karlep, kes on nähtavasti mõni parteisaks, kuna ta tahtis koos Moldaaviast saabunud külalistega minna kohvik „Tuljakusse". Kuid kohviku ukse taha jõudes selgus kohutav lugu: Tallinna härrat koos oma külalistega ei lastud uksest sisse! Uksehoidja raputas vaid läbi klaasukse pead ja ütles, et kuhu te kipute — süüa niikuinii midagi pole!

Kuid I. Karlep pressis siiski koos oma külalistega külgmisest uksest sisse. Kuid siis tuli uus probleem — „Tuljakus" polnud sel päeval menüüs peale puljongi midagi „toekamat". (I. Karlepi väljendus). „Miks?" pärib Karlep oma lugejakirjas nördinult. Ja jatkab siis: „Nüüd vist teatakse ka Kishinjovis (Moldaavia NSV pealinn — Toim.), et jutt Tallinna kohvikute hubasusest ja kõrgest teeninduskultuurist, mis ammustest aegadest võõrsil käibel, osutus vaid valemüüdiks. Kunagi ehk midagi oli, kuid nüüd seisame nukralt ammuse kuulsuse tühjadel varemetel."

Kahju küll — lugejakirja kirjutajal on tuline õigus, et „kunagi midagi oli" ja et Tallinna kohvikud ja nende teeninduskultuur seisavad „nukralt ammuse kuulsuse tühjadel varemetel". Võttis aega mis võttis — aastaid umbes nelikümmend — kui eesti teeninduskultuur vene „kõrgele" bolshevistlikule teeninduskultuurile järele jõudis. Ka eestlase visadus ja eneseuhkus lõpevad ükskord otsa, kui venelased oma kommunistliku parteiga talle alatt jala ette panevad.

See masendav lugejakiri on „Rahva Hääle" veergudele sattunud nähtavasti ainult sel teel, et kirja kirjutaja süüdistab „Tuljaku" väärnähetes linna toitluskoondist, kuigi lugejakirja kirjutaja teab ise kindlasti väga hästi, et ka toitluskoondis ei saa midagi ette võtta, kui tal kohvik „Tuljaku" köögile peale puljongikontide midagi „toekamat" anda ei ole ning et vilets teeninduskultuur Eestis ei ole muud kui vene armetu ja alaväärtusliku teeninduskultuuri vastupeegeldus, mis käib kaasas kommunistliku süsteemi rakendamisega.

☆

Toronto päevalehe „Globe and Mail'i" filmiarvustaja Carole Corbeil ei ole 15. septembril ilmunud lehes ilmselt rahul Tiina Soometi poolt Ülemaailmseteks Eesti Päevadeks valmistatud ja üldiselt kiitva arvustuse osaliseks saanud dokumentaalfilmiga „The Estonias: For the Record", mis kanti hiljuti ette Rahvusvahelisel Filmifestivalil „Two Way Streets" nimelise filmiseeria raamides.

Arvustaja mainib, et osalt on see film ajalooline õppetund, kuid osalt ka kiidulaul nende 60.000 eestlase vastupidavusele, kes lahkusid oma kodumalt pärast seda kui venelased annekteerisid Eesti 1939. aastal. Ta nuriseb, et film on valmistatud ühe eesti perekonna seisukohast lähtudes ja kaotab sellega oma ajaloolise väärtuse. Carole Corbeil leiab ka, et esitatu sarnaneb halvale propagandale ehkki see võib olla ajalooliselt õige. Oma väidete põhjenduseks toob ta ette, et Tiina Soomet ei esita fakte sellisel viisil, et need kõneleksid iseenda eest ning et ta ülistab Eesti iseseisvuse aega, kuna Eesti olevat siis moodustanud klassideta, produktiivse, jõuka, demokraatliku ja vähemuste õigusi austava ühiskonna. Selline kokkukuhjumine ei olevat eriti efektiivne ning tunduvat rumalana.

Arvustajale nähtavasti ei meeldi filmis esitatud tõsiasi, et eestlased võtsid pärast Stalini invasiooni Eestisse Teise maailmasõja algfaasis

(Järg lk. 3)

VALVEARS
NÄDALALÕ

22. ja 23. sept.
dr. R. Vanaselja, tel.

29. ja 30. sept.
dr. T. Maimets, te

Raivo Uukkivi Jõekää
ja kõikide noorte poolt
kasvataja Peeter Pirn
paremini jälgida teiste
kandeid.

F

JAAN AL
KATUSET
Tel. 293-2
773-2

Teeme uusi ja paranda
linnas kui ka su

Kommentaari

(Algus lk.

natsi invasiooni sõbr
„Soomet kasutab sed
formatsiooni nagu k
ja" — loeme „Globe
veergudelt.' Meid inf
— ütleb Corbeil — et
ralik vastuvõtt saksl
nud tingitud mitte
natsidele" vaid see
aasta aega kestnud N
rile.

Carole Corbeil ei se
kuidas saab filmi va
jude probleemide j
selgitamiseks fakte k
na, kui tal on ainult
film kasutada. Ja mis
rumal kui filmis mai
hike iseseisvuse aeg
stabiilse demokraatli
ja eestlastele sobiva
Kas ei tundu see ho
malaha, kui arvustaj
maani maha, kuid jä
hategemise põhjenda
puks — miks nimet
Soometit apologeedik
jendab, miks eestla
sakslastesse sõbraliku
ti rahvast süstemaat
ma asunud venelastes

Esitatud arvustus
tantlik ja sihilik, ku
puuduvad ilmselt tea
ajaloost, natsismist,
mist, venelastest j
Kuivõrd puudulikud o
beili teadmised Eest
test, kinnitavad juba
tuses esitatud uperpa
eestlast lahkus Eesti
kui N. Liit Eesti 19
nekteeris ning et
praegu 80.000 eesti
mest.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

22. ja 23. sept.
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

29. ja 30. sept.
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

Parteimehed Eestis saavad nuhelda

Karl Vaino kurdab „ideoloogilise apaatia" üle

Venemaalt okupeeritud Eestisse valitsema saadetud kommunistiku partei juht Karl Vaino võtab nüüd Eestis ilmuva venekeelse ajalehe Sovjetskaja Estonija veergudel omaks, et Eestimaa Kommunistlikus parteis valitseb „ideoloogiline apaatia", kuna kommunistid olevat küllmad Marxi ideaalide suhtes.

Ta lubab sellele nähtele lõpu peale teha — nähtavasti Moskvast saabunud rangetele poliitbüroo direktiividele. Sovjetskaja Estoniia andmeil on Eestis puhatustöö juba alanud,

kuna Vaino ütleb, et ta on vallandanud 48 kommunisti juhtivatelt positsioonidelt, kes ei võtnud osa nendele ülikooli tasemel korraldatud poliitkursusest.

Narvas ja Kohtla Järvel korraldatud poliitkursustele ilmusid vaid pooled nendest isikutest, kes vastavalt oma positsioonidele pidid kursustest osa võtma.

Karl Vaino kriipsutab alla, et Eestimaa Kommunistlikul Parteil tuleb eriti meenutada ja rõhutada „ajaloolisi sidemeid eesti ja vene tööliskondade vahel."

Vaino järgi on N. Liidu partei keskkomitee dekreet avaldanud Nõukogude juhtkonna ja seltsimees Tshernenko suurt huvi „arengu vastu Eestis". See dokument olevat „äärmiselt tähtis" ja pidavat kujunema Eesti komparteile juhtnööriks paljude aastate jooksul.

Senised tarvitusele võetud abinõud olukorra parandamiseks ei olevat andnud mingeid märgatavaid tulemusi.

Karl Vaino on edasi puudutanud vaid kahjusid ehitusalal, mis läänes tekitasid arvamise, et ehitustööliste seas on olnud rahutusi. Vaino kinnitab, et ehitustööliste tingimusi parandatakse, eriti aga noortele, kes õppeasutustest tulevad praktilisele tööle.

Nuhelda saavad Vaino käest ka partei keskastme töötajad, kes sageli oma positsiooni kasutavad isiklikes majanduslikes huvides ja staatussümbolite hankimiseks.

Ta tunnistab üllatavalt: „Paljud partei liikmed vastutavatel kohtadel esinevad avalikkuses purjuspäi . . ."

(EPL/K).

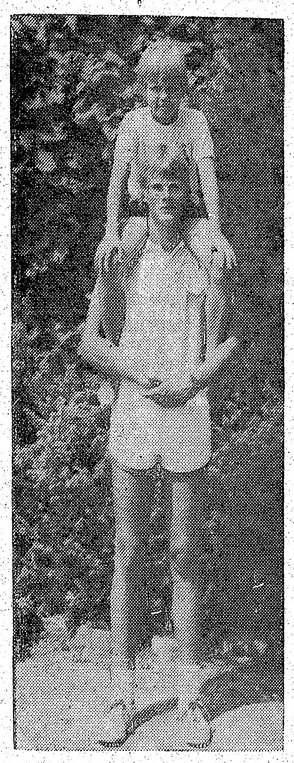

Raivo Uukkivi Jõekääru lemmiku ja kõikide noorte poolt armastatud kasvataja Peeter Pirni õlgadel, et paremini jälgida teiste noorte ettekandeid.

Foto: J. Säägi

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

Tänuavaldus

Armsad kaasmaalased ja relvavennad!

ESTO-84 osavõtnud meie organisatsiooni liikmete kui ka Eesti Sõjainvaliidide Koondis Saksamaal juhatuse nimel on mulle meeldivaks vajaduseks öelda siiralt-südamlik tänu kõigile isikutele ja organisatsioonidele, kellede idealismi, töövaeva ja ohvrimeelsete annetuste abil sai teoks meie liikmeskonda kuuluvate sõjavigastatute osavõtt ESTO-84. Palju tänu korraldajatele, küllakutsujatele, võõrustajatele, abilistele ja mitte kõige viimati majanduslikku ohvrit kandnud kaaseestlastele. Omalt poolt püüame oma olemuse ja tegevusega siin tõendada, et oleme selle suure asutuse oma kaasmaalaste poolt pälvinud. Meie sihiks on olnud ja jääb, panna kõigile meie ridadesse kuuluvatele sõjaveteranidele südamele, et nad seisaksid oma asukohamaal alati eestlust ja demokraatlikku meelsust kiirgavate tuletornidena. Nii nagu kujunes eestluse ja meie vabaduspüüdluste globaalseks tuletorniks ESTO-84!

ESTO-84-jast ja USA bussireisist osavõtnud meestega vestelnud ja kuulnud, jäid kõik meie liikmed selle reisi ja suurepärase vastuvõtu kui ka pakutud vaimse külakostiga ülimalt rahule. Üldhinnang: Ainulaadne (Excellent)!

Tänu, tunnustuse, tervituste ja heade soovidega

Joh. Nassar
esimees

Geislingen, 7. aug. 1984

Mart Nikluse 50. a. juubeli tähistamine Washingtonis

WASHINGTON — Ühendriikide pealinnas Washingtonis on alustatud aktsioon Nõukogude Venemaa vanglates vaevleva eesti vabadusvõitleja Mart Nikluse 50. a. sünnipäeva tähistamiseks, mis oleks heaks juhuseks Nikluse traagilisele saatusele tähelepanu juhtimiseks. Sünnipäeva tähistamise organiseerimiseks toimus juuli algul Ühinenud Balti Komitee ruumides Mari Ann Rikkeni organiseerimisel koosolek, millest võtsid osa peale kokkukutsuja Matti Kõiva, Henna Parks, Marju Parming ja Maria Pedak-Kari.

Koosolekul otsustati läbi viia nelja osaline projekt, millele lisaks Washingtoni Eesti Selts korraldab veel eraldi kava kohalikule eestlaskonnale.

Koostatud programmi raamides otsustati esmajoones pöörduda kõigi 535 USA Kongressi liikme poole, et nad saadaksid vanglas viibivale Mart Niklusele sünnipäevaks isikliku tervituskaardi,

teiseks koostada suur sünnipäeva tervituskaart ((birthday scroll) ning taotleda sellele allkirju kõigilt Kongressi liikmetelt, kolmandaks esitada Ühendriikide Kapitooliumi treppidel ühistervitus koos vastava kavaga massimeediumide tähelepanu tõmbamiseks ja neljandaks toimetada Mart Niklusele tervitus N. Venemaa saatkonna kaudu või teisi teid kasutades.

Eeltöö raamides on trükitud sünnipäevakaardid ja Mart Niklusele adresseeritud ümbrikud.

Täiendavaks informatsiooniks on Kongressi liikmetele saadetud Mart Nikluse elulugu ja peakonsul Ernst Jaaksoni üleskutse. Kapitooliumi treppidel toimub sünnipäeva tervituse esitamine neljapäeval, 20. septembril kell 1 p.l.

MIS ON TEIE MAJA VÄÄRTUS?
Torontos ja ümbruskonnas helistage
HEINO PÄRNSALU
Real Estate Broker
Tel. 469-5118
LINDEN
REAL ESTATE LTD., Realtor
8 Boston Ave., Toronto, Ont. M4M 2T9

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251
Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tiitlpl. Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
Uus aadress: ARCADE BUILDING — Tel. 368-5011
Sissekäik: 74 Victoria St. (1. tän. Yonge'st idapool ja 1 tän. Queen'ist lõunapool) Postiaadress: **137 Yonge St., „Shopping Mall", Toronto M5C 2A5**
Rikkalikus valikus imporditud lõngu igaks otstarbeks. Haapsalu rätiku lõng. Linaseid materjale. Kanvaa ja palju muud. SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA. Tasuta õpetamine ja nõuanne. Külastage meid. Soodsad hinnad.
Avatud: esmasp.—reedeni 9.30—6, laup. 9.30—4.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

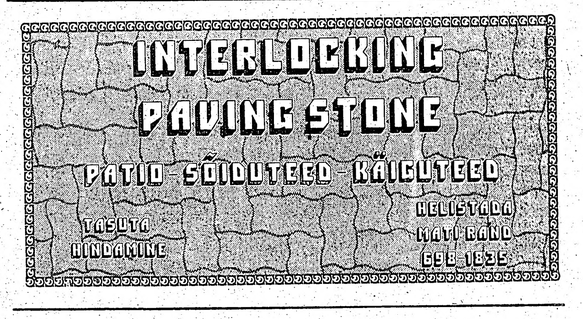

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	= $47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	= $24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	= $12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.
Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi
USA aadressidele „ZIP CODE"
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja
Pangatshekk või rahakaart kirjutada
Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

natsi invasiooni sõbralikult vastu. „Soomet kasutab seda vähest informatsiooni nagu kogenud kaitsja" — loeme „Globe and Mail'i" veergudelt.' Meid informeeritakse — ütleb Corbeil — et eestlaste sõbralik vastuvõtt sakslastele ei olnud tingitud mitte „siimpaatiast natsidele" vaid see oli reaktsioon aasta aega kestnud N. Liidu terrorile.

Carole Corbeil ei selgita kahjuks kuidas saab filmi valmistaja paljude probleemide ja sündmuste selgitamiseks fakte kõnelema panna, kui tal on ainult pooletunnilline film kasutada. Ja mispärast on see rumal kui filmis mainitakse, et lühike iseseisvuse aeg andis Eestile stabiilse demokraatliku riigikorra ja eestlastele sobiva elusüsteemi? Kas ei tundu see hoopis-tükis rumalana, kui arvustaja teeb midagi maani maha, kuid jätab oma mahategemise põhjendamata? Ja lõpuks — miks nimetatakse Tiina Soometit apologeediks kui ta põhjendab, miks eestlased suhtusid sakslastesse sõbralikumalt kui eesti rahvast süstemaatiliselt hävitama asunud venelastesse?

Esitatud arvustus tundub dilettantlik ja sihilik, kuna kirjutajal puuduvad ilmselt teadmised Eesti ajaloost, natsismist, kommunismist, venelastest ja sakslastest. Kuivõrd puudulikud on Carole Corbeili teadmised Eestist ja eestlastest, kinnitavad juba sellised arvustuses esitatud uperpallid, et 60.000 eestlast lahkus Eestist pärast seda kui N. Liit Eesti 1939. aastal annekteeris ning et Kanadas elab praegu 80.000 eesti päritoluga inimest.

AMI

Uus rangem koolisüsteem N. Liidus

Eesmärgiks kvalifitseeritud tööjõu ettevalmistamine ja töötahte kasvatamine

Nõuk. Liidus ja selle võimu all olevais Balti riikides on praegu läbiviimisel uus koolikorraldus, seaduse jõusse astunud Kompartei Keskkomitee ja Ministritenõukogu (seega siis Moskva keskvalitsuse) projekt, mis kannab pikka pealkirja: „Õpilaste töökasvatuse, õpetuse ja professionaalsuse suunitluse ning ühiskondliku produktiivse töö korralduse parandamisest".

Sõnarohkes projektis, mis avaldati aprillis-mais ja kommenteeriti nõukogude kõigis massisuhtlusvahendeis, kaasa arvatud eesti, läti ja leedu omad,

seatakse üldhariduslikus koolis esikohale kvalifitseeritud tööjõu ettevalmistamine ja töötahte kasvatamine õpilastes.

Projekti kohaselt tuleb sellega alustada juba esimesest kooliaastast alates lastele nende eakohaste töövõtete õpetamisega.

Uus koolikorraldus olevat tingitud teaduslik-tehnilise revolutsiooni üha laienemisest tööstuse protsessides, mis nõuab järjest rohkem kvalifitseeritud tööjõudu, öeldakse projektis. Nüüd maksma hakkav koolisüsteem hõlmab üldhariduslikke keskkoole ja kutsekoole.

See puudutab ka okup. Balti riikide koolikorraldust, mis erineb Nõukogude Liidu üldisest ainult selle poolest, et õppeaeg kümne aasta asemel on üksteist aastat.

See ajavahe on tingitud eesti, läti ja leedu keele täielikust erinevusest vene keelest ja N. Liidus ettenähtud nn. rahvuskoolide printsiibist. Kuna eesti, läti ja leedu lapsed peavad korralikult ära õppima kaks keelt — oma emakeele ja vene keele — õnnestus Balti riikide koolide administratsioonil välja kaubelda üks lisa õppeaasta.

Uue koolikorralduse üks erinevusi on veel, et kooliaeg pikeneb nüüd kümnelt aastalt üheteistkümnele,

Baltikumis kaheteistkümne aastani ja nimelt nii, et lapsed tuleb kooli saata üks aasta varem — seni seitsme aastaste asemel kuue aastaselt. Seda tuleb hakata teostama 1985. aastal järk-järgult, olenevalt sellest kuidas jõutakse valmis uued õpikud ja koolitada õpetajaid ühe aasta nooremate laste jaoks.

(Teataja)

Vastuvõtult ameerika ja ülemaailmsele pressile Los Angeleses leedu arsti dr. George Brinkise kodus. Vasakult NBC reporter Goug Bruckner, kes on järjekindlalt valgustanud oma saadetes Balti probleeme, leedulanna Jurate Venckus, Ban the Soviets direktor Dave Balsiger, Balti Vabadusliidu sekretär Viivi Piirisild, BVL abiesimees Tony Mazeika, kes hoiab väikest Konrad Mazeikat, jaapani ajakirjanik Katsuhisa Hamazaki „Yomiuri Shimbun'i" juurest.

Jätkub lk. 8)

Mälestame kurbuses kodumaal muldasängitatud armast venda.

ALEKSEI KOLGA't

sündinud 10. novembril 1907
surnud 24. augustil 1984

Leinajad vennad:

AUGUST
JOHANNES perekonnaga
EDUARD perekonnaga

Armas Aleks,
rahu Sinu igavesele unele
Ridala surnuaial!

Armast sõpra

HEINO VELLNER'it

mälestavad leinas ja avaldavad kaastunnet ELSALE

ELMA ja ARVO VABAMÄE
MERIT ja TOOMAS MARNOT

Leinas mälestame armast Memme

AURELIE SOO'd

ja avaldame kaastunnet HELVELE ja HILMALE

LOIT, REET ja AINI

Head sõpra

AUGUST ARU

mälestab leinas

JAAN LINKRUS abikaasaga

Kaastunne ristipoeg REIOLE!

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal) 221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.
Ari avatud juunis, juulis, augustis:
esmap.-reedeni 8.30-5, laup. 8.30-3

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Toronto sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1468

OOTAMATULT LAHKUS MEIE ARMAS SÕBER JA KAASEESTLANE

VIKTOR REILJAN

surnud 9. septembril 1984 Thunder Bay's

Mälestame sügavas kurbuses, ja avaldame kaastunnet abikaasale AINOLE

MINNA ALATALU
JENNY ja JUHAN ALUTALU
AGNES ja ARNO ERDMAN
ALEX HEIN
ARVED JAAKO perega
SIGRID ja TIIDO KAAR
EDUARD KASK perega
KAJA, PETER ja HEINO KENT
FRIEDA KOMPUS
ELLI KOODI
LINDA KRUPP
EVALD KRUUS
MAIMU ja FRED KÖÖSEL
ALIDE ja ALEX LEHTSALU
ELSI ja ARNO LILLEMÄE
AINO ja JAKOB MILLISTVER
KARL MITT
KARL MUSTIS
ELLEN ja ARTHUR MÄEHANS perega
LINDA PAUSK
ELLA PEREMEES
IRENE ja VIKTOR PIHLAP
OLVI PINT
LIISA ja KALJU PUNA perega
KARL PÄTS
EDGAR PÕLTSAMAA
EVA ja LEO RAUDSEPP
LAINE RÄITSAKAS perega
ALMA ja ARNO SAGURI perega
MAIJA ja RICHARD SOKK perega
AMANDA STEINBERG
HARRY TERAMAA
ALEX TIKMANN
LINDA ja HELMUT TUBRO
VIENO, MARIAN ja JULIUS TÕNTS
DALE, ROBERT, ALEXANDER ja
ROLAND TÕNTS
RITA ja PAUL VASNEVSKY

Uinus igavesele unele meie lugupeetud eestlane ja kauaaegne seltsi tegevliige

VIKTOR REILJAN

surnud 9. septembril 1984 Thunder Bay's

Mälestab vaikses leinas

Puhka rahus! THUNDER BAY EESTI SELTS

Armast kauaaegset perekonnasõpra

VIKTOR REILJAN'it

surnud 9. septembril 1984 Thunder Bays

mälestavad kurbuses

PAUL ja LINDA MÄEPEA
PETER ja JANE MÄEPEA
MARK ja LORETTA MÄEPEA perekonnaga
TOIVO ja MARE KRAUS perekonnaga
HANNES MÄEPEA

Südamlik kaastunne AINOLE!

Armast sõpra

VIKTOR REILJAN'it

mälestavad kurbuses

VELTA ja AIN KURM
HELGE KURM
MARY JANE ja ENN KURM

Südamlik tänu kõigile, kes meie unustamata armsa ema

AURELIE SOO

surma puhul meile kaasa tundsid, meiega leinama jäid ja teda rohkete lilledega viimsele teekonnale saatsid.

Suurim tänu praost Emanuel Lepikule, tema koguduse koorile, koorijuht Guri Raagile, organist Roman Toile ja solist Erika Veskimets-Solomile. Heal muusikal on imeline rahustav mõju.

Südamlik tänu hr. H. Ründvale, pr. H. Aunile, pr. I. Loosbergile, pr. M. Laansoole ja pr. E. Kunglale järelhüüete eest organisatsioonide nimel, mis kinnitasid, et mälestused jäävad elama.

Tütred HILMA ja HELVE

Leinateateid

USA-s Portlandis suri 5. mail Kristjan Puskar, sündinud 1. augustil 1899 Tartumaal Rõngus.

Tallinnas suri mais Meinhard Birkholtz, sündinud 25. mail 1933 Tallinnas.

Rootsis Norrköpingis suri 18. mail August Kagovere, sündinud 8. märtsil 1892.

Õpetaja Udo Petersoo annab kingitusena Jõekääru Lastesuvekodule selle Eesti lipu, mis lehvis ESTO-84 ajal Toronto raekoja ees.
Foto: J. Säägi

Abielulahutus kallimaks

Uued eeskirjad ja korraldused lahutajatele N. Liidus

Alates 1. jaanuarist 1985 läheb abielulahutamine N. Liidus kaks korda kallimaks. Oodata on muidki kitsendusi lahutuste soovijaile. Ka alimendid suurenevad. Kodanike abieluga seoses olevaist probleemidest kirjutab pikemalt Olga Franklin inglise publikatsioonis „The Standard'is" äratoodud artiklis „Mother Russia getting naughty at 40" millest allpool mõningaid väljavõtteid.

Kui V. Romanov avaldas Ministrite Nõukogu otsuse, et alates 1. 1. 1985 abielulahutuste eest tuleb kaks korda rohkem maksta, siis mõjus see paljudele nõuk. kodanikele shokina. Kõige rohkem tabas see teade „granzhdanka'sid" (naiskodanikke) kes moodustavad üle 70 prots. lahutuste soovijaist. Kuigi nad sageli oma meestest rohkem teenivad, on neil veelgi meeles Lenini antud „vabadus" -- mil pikema jututa võis saada lahutuse, mis maksis 50 rubla vaestele ja 100 rbl. jõukamatele.

Nüüd aga teatas Romanov, et lahutuse põhimaks 200 rubla tõuseb tuleval aastal 400 rublale.

Sellele lisandub veel muid makse: 100 rbl. „Abielude palees" sõlmitud akti tühistamise eest laste alimentidele, mis tõusevad kuni 50 rbl, kuus, lisandub veel 10 prots, kui selle maksmine hilineb üle kuu aja ja juhul, kui on tegemist asjaosalise otsimisega, võidakse veel 50 prots lisada.

Töölisel, kelle keskmine kuupalk 150 rbl. võib kuluda üle poole sissetulekust oma purunenud abielu võlgade tasumiseks.

Kohtunikud, kui neil vastav tuju on võivad maksustada mõlemat abielupoolt, kui leiavad, et mõlemad polo kohusetundeliselt talitanud, mispuhul lahutus läheb maksma 800 rbl. Laste puhul võidakse lahutusprotsessi edasi lükata, mis toob veelgi lisakulusid.

Vallaslaste arvu suurenemine on kahtlemata üks lahutuste raskemaks muutmise põhjustest. Nõuk. akadeemik prof. Bednõ avaldab „Izvestia's" oma uurimuste tulemusi. Nendest selgub, muuhulgas,

et suurim isata laste arv esineb just Tshernenko omas rajoonis, Siberis.

Sama professor lausub kritiseerivaid sõnu naiste kohta, kelle eluiga läheneb 40-le ja soovivad omale last enne kui on hilja. Ta ütleb:

„Mees on alati abielumees, sest N. Liidus on 18. milj. naist rohkem kui mehi. Kuid 40-aastasele naisele on sünnitamine ohtlik. Tänapäeval pole enam 17—20 aastaseid tüdrukuid, keda võrgutatakse nende süütus teadmatuses. Need on vananevad naised, kes asjata ootasid oma õige printsi ilmumist ja otsustanud rõõmustada igat juhuslikku printsi, kuna 40-aastaselt veel on viimane aeg."

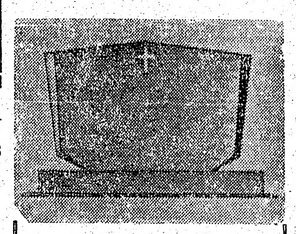

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Eesti keel Toronto Ülikoolis 1984/85

2. oktoobril algab Toronto Ülikooli esimene eesti keele õhtukursus algajaile. Niisugune kursus oli õppekavas juba kaks aastat tagasi, kuid kuna selleks varutud instruktor Harri Mürk ei saanud n.ö. viimasel minutil seda kohustust enese peale võtta, jäi kursus ära.

Tänavune kursus koosneb 20 teisipäevaõhtust (2. oktoobrist 4. detsembrini ja 8. jaanuarist 12. märtsini). Põhitekstina on kasutusel Austraalias a. 1982 koostatud õpik „Estonian for Beginners". Õppeeesmärgiks on anda põhilisi teadmisi neile, kes pole üldse või on ainult väga vähe õppinud eesti keelt.

Kursuse algamise tingimuseks seab ülikool, et sellest on huvitatud vähemalt 16 isikut, kes peavad olema registreeritud 25. septembriks. Osavõtumaks on tänavu 180 dollarit. Õppetöö toimub Tartu College'i ruumes, instruktoriks on Vello Salo (tel. 261-7207, õhtuti 265-2458). Registreerimiskoha aadress: University of Toronto, School of Continuing Studies, 158 St. George Street, Toronto M5S 2V8, tel. 978-2400.

Lasteaia viimase klassi õpilased valmis õppetööga alustamiseks. Foto: Vaba Eestlane

Billy Graham Tallinnas

Kohtus eesti baptistide juhtidega — Jutlustas Kalju ja Oleviste kirikus

TALLINN — Evangelist Billy Graham tegi väljaspool kava olnud külaskäigu kolmapäeval, 12. septembril 70 baptisti koguduste jutlustajaile ja kirikutegelasile Nõukogude Eestisse, aga loobus ametlikust lantshist ja jättis ära plaanitsetud peatuse väsimuse tõttu.

65-aastane evangelist jõudis Tallinna Leningradist, kus ta kohtus religioossete juhtidega ja N. Liidu rahukomitee liikmetega ning jutlustas oma 12-päevase N. Liidu ringreisi alguses.

Umbes 250 baptisti koguduste juhti Eestis, Läänemere äärses nõukogude vabariigis,

pidasid jumalateenistuse 100-aastases Kalju baptisti palvelas,

kuhu Graham jõudis pärast pealelõunast puhkust hotellis.

„Ma tulin teie juurde lihtsa jutlustajana", ütles Graham. Ta veetis seal umbes tund aega, rääkides oma isiklikest kogemusist jutlustajana illustreerimaks raskusi, mida tema ja teised vaimulikud peavad kogema „Jumala sõnaga elades".

Pärast jutlust pastor Jüri Puusaag kinkis Grahamile kaks lihtsat taldrikut, vabandades kiiresti organiseeritud kingi pärast ootamatule külalisele ja ütles:

„See materjal on väga odav, aga armastus, mida see väljendab on suur sinu vastu."

Graham kurtis väsimust ega võtnud osa lantshist, mis talle pakuti Vene Ortodoks-kiriku ja baptistide juhtide ning piirkonna Nõukogude Liidu Usuasjade Nõukogu esindajate poolt. Ta tühistas ka plaani kalurikolhoosi külastamiseks, aga nõustus osa võtma kohtumisest vabariigi ülemnõukoguga.

Neljapäeva hommikul Graham ütles reporterеile, et ta oli muutnud varasemaid rangeid vaateid N. Liidu vastu

ja on nüüd veendunud, et Nõukogude Liidu ja USA kodanikud jagavad sama igatsust rahu järele.

Lennukis Leningradist Tallinna tehtud küsitluses meenutati tema ütlust „kurat on nende jumal" ja teisi antikommunistlikke väljendusi, mis ta on teinud 1950-ndates aastates.

Ta noogutas vastuseks pead ja ütles: „Ma vaatan (nõukogude) rahvale kui rahvale nagu ma tegin siis. Ma arvan maailmareisid annavad teile suurema arusaamise inimestest ja nende poliitikast." Kuid Graham ütles,

et tema töö „pole mitte niipalju ideoloogiline ja poliitiline kui on vaimulik."

„Ma olen õppinud aastatega, et kui sa oled vaimulike küsimuste juures, siis teed paremini, kui ei ole sekkunud millessegi poliitilisse."

Viimastel aastatel Graham on pidevalt teinud poliitilisi katseid relvastuse võidujooksu peatamiseks. Ta on korranud seda sõnumit ka vähemalt neljas avalikus sõnavõtus oma 12-päevase reisi kestel N. Liidus.

Neljapäeva õhtune jumalateenistus Oleviste kirikus oli suurejoonelisim tema senise külaskäigu ajal peetud jumalateenistusist N. Liidus.

Üle 2500 inimese, paljud neist noored, olid kirikus kuulamas Grahami jutlustamas. Umbes pooled vastasid tema üleskutsele avalikult oma usku käte tõstmisega tunnistama.

„Avage oma südamed Kristusele täna õhtul! Olgem rõõmsad, Jeesus on meiega!" ütles ta kõrgest kantslist endises luteri kirikus, mis nüüd on peamiseks eesti baptistide kasvava ühiskonna kasutada.

Eesti vaimulikud ütlesid eraviisil, et nende tööl on laiemad võimalused Eestis, kui nende kolleegidel teistes N. Liidu osades. Kuigi Graham püüdis oma ringreisi ajal vältida puutumast poliitikat ja ideoloogilisi küsimusi, tõusid need alaliselt üles.

Billy Graham pöördus Tallinnast tagasi Moskvasse.

Maalimine kui teraapiavorm

Anne McKay vestleb oma tööst terapistina

Toronto ajaleht „The Toronto Sun" avaldas oma 12. märtsi numbris peaaegu leheküljelise artikli eestlasest Anne McKay'st (Remmel), kel avati siis kunstinäitus Art Invesco galeriis. Ta on oma elukutselt perekonna terapist, karjäärinõuandja, kunstnik, naine ja ema. Artikli peatükirjaks on „Defeating career fear" (Võites karjääri hirmu).

Anne McKay on spetsialiseerunud karjäärinaiste psühholoogiliste probleemide lahendamisele. Ta ütleb, et paljud neist tunnevad hirmu õnnestumise, aga ka ebaõnnestumise pärast, või neil on kartus intiimsuse kaotamisest kui nad on edukad ja tugevad. Nad võivad end peita oma karjääri selleks, et hoiduda isiklikust kasvust, või nad võivad olla vihased algatuse lõpule viijad, tundes naiselikkuse viha, kes surutakse alla kui naine. Need kartused, kompleks ja üldistus võivad kruvida üles suhted meestega. Nii paljud just ei ole kindlad, milline mitte-traditsiooniline edu saavutav naine peaks olema. Ta on end alati pidanud feministiks, aga ta usub, et pole õige kõigis neis probleemides mehi süüdistada.

Feministlik liikumine on aidanud palju naistel edasi jõuda professionaalsetel aladel ja et olla seal aktsepteeritud, aga see pole andnud palju töötavale naisele ja tema autojuhist abikaasale.

Feministlik liikumine on eliidi liikumine karjäärinaistele,

kes võitlevad supernaise rolli, edu sündroomi ja kõrgete saavutuste eest.

Kui Anne adopteeris lapse, millisele sammule ta polnud emotsionaalselt ettevalmistunud, ta on pühendunud ikka enam ja enam kunstile. Alul see oli talle teraapiaks, see oli rahustav, tasakaalustav ja andis talle väsimustunde. Eriti kui ta oli kogu päeva tegelenud inimestega, siis maalimine mõjus hoopis teisiti.

Anne on alati aktiivne olnud oma eesti ühiskonnas ja tundis uhkust oma pärandist ja rahva moraalist,

et sa pidid alati kõike hästi tegema, kuna sa oled eestlane.

See oli sügavasti sissejuurdunud.

Ta abiellus oma kolmandal ülikooliaastal. Ta on töötanud droogide ja alkoholi juhtumitega Addiction Research Foundation juures. Läks siis tagasi kooli magistrikraadi tegema, spetsialiseerudes abielu ja perekonna teraapiale. Ta organiseeris terapistide grupi ja kolm aastat hiljem alustas omal käel. Ta ütleb, et fastsineerivaim asi maailmas on inimene. Ta on näinud inimesi nende kriitilistel hetketel ja talle meeldib olla just kellegagi sel momendil, et näha kuidas inimeses toimub muudatus.

Kahel viimasel aastal Anne McKay on kaotanud vanemad ja ta perekonna süsteem on täiesti halvenenud. Siin on teda aidanud maalimine.

Töötavale naisele andis ta nõu, mis on väga lihtne. Selles on juhised aja kasutamiseks, energia säilitamiseks, õppida usaldama teisi ja olla ise usaldatav.

Aga kui kellelgi on mõni unistus, siis peab ta võtma riski selle saavutamiseks.

Soome kanada kunstiühingul 60 liiget

Suomalais-Kanadalainen Taideliitto on kunsti alal tegutsevate soomlaste organisatsioon, kelle tegevus on aastaringi elav. Ühingu juures on igal kuul üldkoosolekud, on osa võetud Karavani-pidustusist näitustega. Ühing peab kursusi, neist soosituim oli Maire Pietikäise keraamikakursus. Ka toimub ühingu korraldusel rahvarõivaste valmistamise kursus. Uus õpetaja on saadud kujutavkunsti kursust juhendama. Veel on tikandikursus ja mitmeid muid, ka on ühingu juures oma näitustetoimkond.

Ühingu juurde on organiseeritud „suurte tütarlaste rühm", kuhu kuuluvad üle 60-aastased, kuna sellises eas olevaid harrastusi toetab riiklik „New Horizon". Viimase abiga tahetakse sügisel alustada mitme uue kursusega.

2 TÜTARLAST

otsivad kolmandat, kes jagaks nendega Cabbagetown'is maja. Igal oma magamistuba. Tel. 922-0468 pärast kella 6 õ. Küsida Anne või Ieva.

Sügishooaeg San Franciscos algab külakostiga Los Angelesest

Esimene suurem eestlaste kokkutulek Põhja-Californias sel sügisel toimub San Francisco Eesti Seltsi korraldusel BERKELEY's, 1970 Chestnut Street asuvas FINNISH BROTHERHOOD HALL'is laupäeval, 29. septembril algusega kell 6.30 õ.

Sügispeol esitab Los Angelese Eesti Maja Teater Lembit Palm-Leis'i lavastusel Oskar Lutsu lühikomöödia „Ärimehed". See on meie suurkirjaniku üks kolmest maiuspalast — kõik kirjutatud 1913. aastal, aga leidnud kasutamist eesti lavadel kuni vabariigi aja lõpuni. Teised kaks olid: „Paunvere" ja „Kapsapää".

Mainitud lavastuse esietendus Los Angeleses toimus täissaalile käesoleva aasta maikuul tegelaskonnaga: Johannes Nukk, Kaarel Tanner, Edgar Kaskla, Uve Sillat, Hugo Palm-Leis, Kulle Lippand, Robert Anderson, Merike Teene, Pia Hackett, Ülo Kaskla, Lembit Palm-Leis ja Mati Laan. Enamus tegelastest on meie noored kahekümnetes aastates. Veel kaastegevad: Astra Shore (abinäitejuht), Jüri Kauk (valgustus), Tiiu Essex (jumestus), Lya Kauk (lavapilt) ja Sirje Vitsut (etteütleja).

Sissepääs sügispeole koos toiduga täisealistele $15.00, teismelistele $8.00 ja lastele $3.00. Lõpuks baar ja tants orkestri saatel.

★

San Francisco Pensionäride Klubi esimene kokkutulek sel sügisel toimus Erna Tammar'i avaras kodus 8. septembril. Edaspidi on kokkutulekud endiselt üks kord kuus igal esimesel neljapäeval algusega kell 1.00 p.l. San Mateo Recreation Center'is, 50 East 5th Ave. San Mateo linnas. Viimane asub 20 miili San Franciscost lõuna pool. HEA JUURDEPÄÄS BUSSIDEGA. Lähema informatsiooni saamiseks pöörduda esimehe ins. Alfred Ilvese poole, kelle telef. on (408) 779-0518 või kasutada sekretäri telefoni (415) 593-6319.

Septembris alustavad taas tegevust rahvatantsijad Yola Lusika juhtimisel (415) 571-1971. Segakoori tegevuse kohta annab informatsiooni esinaine Tamara Säädus (408) 739-6655. San Francisco Eesti Seltsi aadress on: Esimees Ain Veske, 530 Stockton nr. 607, San Francisco, Calif. 94108.

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
★ 31 aastat tööpraktikat ★
Tel. 533-9334

„Jeesus"

Film Jeesuse eluloost eesti keeles

Esto-84 mitmekesise, huvitava programmi hulka kuulus erakorraline eestikeelne film, mille nimeks on lihtsalt „Jeesus". Film on täismetraazhiline, kuulsa Hollywoodi filmiettevõtte Warner Brothers'i poolt toodetud ja eestlastele Campus Crusade For Christ kaudu näitamiseks ostetud, Jeesuse Kristuse tegevuse peasündmuste ekraanil esitamine elukutseliste näitlejate poolt. Kristuse osa mängib inglise näitleja Brian Deacon, teisi osi ka tuttavad ekraaninäod. Filmi pikkus on kaks tundi ja kaks minutit.

Mitmed, kes seda Esto-84 ajal nägid, leidsid, et see oli väga hästi koostatud ja eestikeelne tekst kokku viidud näitlejate suuliigutustega. Eriti hästi olid sünkroniseeritud Ristija Johannest esitava näitleja suuliigutused ja eestikeelne tekst, mis oli eriti raske stseen sünkroniseerimiseks, kuna kaamera oli kogu selle kestvuse ajal lähivõttes Johannese näol ja suul tema „metsiku" välimuse esile toomiseks. Kristuse hääl oli kõrge tämbriga uskliku näitleja Tarvo Kassi loetud. See oli kooskõlas ka Kristuse osa algupärase esitaja Brian Deaconi häälekõlaga. Näitlejad ja eesti tõlge järgib Luuka evangeeliumi teksti, millele kogu filmi käik põhineb.

Film on vändatud Iisraelis, Jeruusalemma ümbruses, kõrbes ja Galilea järvel. Väga hästi on ära kasutatud Jeruusalemma Vanalinna müüre ja tänavaid. Eriti vapustav ja tundeid rabav on Kristuse vangistamine, kohtu ees olemine, Peetruse salgamine, tee Kolgatale, mis on eriti hea montaazhiga, ja ristilöömine. Viimane on väga täpselt ja tunnetatavalt esitatud pildis ja häältes. Ülestõusmise rõõm haarab usutavalt jüngreid ja veenvalt publikut. Film lõpeb kaugeneva kõrgvõttega, mis esitab Jeesuse Kristuse taevasse tõusmist, koos kinnitusega ülespoole vaatavail jüngreile ja publikule, et sama Kristus tuleb kord tagasi siia maailma. Eestikeelne tõlge ja väljendus peab sammu nii tasase kui ka äreva ja äkilise sündmustiku ja sõnastusega.

Filmi eestikeelse heliga varustamine läks maksma üle 20.000 dollari, mille annetas kaks ameerikla-sest usklikku Texase osariigist. Tõlkimise töö organiseerijaks ja juhatajaks oli Jaan Heinmets, kes on Campus Crusade For Christ teenistuses. Kohandus ja rezhii eestikeelses osas Tarvo Kassi poolt.

Film on ainulaadne ja esmakordne saavutus. Sellist filmi võinuks näha vaid vabas Eestis, aga nüüd Jumala arm rikka abi ja usklike noorte ennastohverdava töö tagajärjel on seda võimalik olnud näha paguluses ESTO-84 ajal ja televikus igas eestlaste keskuses.

Õp. Th. Vaga
Läänekaare Postipoiss

Suurlinnade õmblused rebenevad

MEXICO CITY — ÜRO elanikkonna konverentsi delegaadid näevad tulevikku, kus nad sisse hingavad suitsuvinet lõputuis liiklusummikuis ja mööduvad ülekuhjunud aguli-linnaosadest. Vastavalt ÜRO andmeile on 20 linnas mitmel pool maailmas elanike arv aastaks 2000 üle 11 miljoni.

1950-ndais aastais oli maailmas 11 metropolitan piirkonda, kus oli 4 miljonit elanikku või enam. 1980 oli juba 38 niisugust piirkonda. Aastaks 2000 tõuseb see arv 66-le, neist 50 on arengumaades. Suur Mexico City's on juba nüüd ligemale 17 miljonit ja arvatakse, et see möödub Tokio-Yokohamast kui suurimast linnast juba järgmisel aastal.

Elanikkonna suurus maailma kahekümnes suuremas metropolitani piirkonnas on vastavalt ÜRO 1980. a. andmeile aastaks 2000 kasvanud järgmiseks: (sulgudes 1980. a. arv):

1 Mexico City 26,3 (15,0), 2) São Paulo 24,0 (12,8) 3) Tokio-Yokohama 17,1 (17,0), 4) Kalkutta 16,6 (9,5), 5) Bombay 16,0 (8,5), 6) New York 15,5 (15,6), 7) Söul 13,5 (8,5), 8) Shanghai 13,5 (11,8), 9) Rio de Janeiro 13,3 (9,2), 10) Delhi 13,9 (5,7), 11) Buenos Aires 13,2 (10,1), 12) Kairo 13,2 (7,3), 13) Jakarta 12,8 (6,5), 14) Bagdad 12,8 (3,0), 15) Teheran 12,7 (4,5), 16) Karatshi 12,2 (4,2), 17) Istanbul 11,9 (2,9), 18) Los Angeles 11,3 (9,5), 19) Dhaka 11,2 (1,7) ja 20) Manila 11,1 (5.9).

Uus omanik — eestlane
MAISON SUISSE RESTAURANT & DINING ROOM
Alkohol
513 Bloor St. W. — Tel. 532-3664
„FONDUE" ja EUROOPA TOITUDE SPETSIALIST
Avatud 7 päeva nädalas kella 5 p.l.—1 öösel
Omanik H. NURMEOTS

S. Hoppe Cleaning & Building Care Ltd.
Puhastan keemiliselt valpu, mööblit ja akende pesemine.
Söögituba, elutuba ja koridor $59.95
SAMUEL HOPPE
Äris: tel. 686-4030 Kodus: tel. 686-4395

EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE W
NORTH YORK ONT
M2R 2S9
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK
FLORIST
LTD
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas Lillede koju viimine.

PLUMBING, HEATING & REPAIRS
Õli-, gaasi- ja elektriahjud ja „boilerid" ◎ Korstnavoodrid (chimney lining). ◎ Ahjude ja „boilerite" puhastamine.
Tel. 275-1280 — Roland Kullik

SOODUS VÕIMALUS INVESTEERIMISEKS
Täielikult renoveeritud ehitus, KONTORIRUUMID (arstid, advokaadid jne.) Ülemisel korrusel eraldi sissekäiguga luksuskorter. Parkimine, 2 garaazhi. Hind 147.900.—
Tel. tööl 466-1994, kodus 283-7884.

SPORT

ESTO-84 maleturniir oli suursündmuseks

T. E. Maleklubi alustab sügishooaega

ESTO-84 maleturniirid olid eesti pagulas-malehuvilistele suursündmuseks ja osavõtjate arv ületas varemad meie parimate maletajate kokkutulekud. Kuna mängud toimusid ühes klassis, siis andis see võimaluse uue ja ajakohase pagulaseestlaste edetabeli koostamiseks.

Viievoorulisest peaturniirist (2 x 60 min.) võtsid osa 24 maletajat ja kuuevoorulisest kiirmale turniirist (2 x 10 min.) 22 osavõtjat. Osa maletajaid mängisid mõlemas turniiris, osa võtsid osa ainult ühest turniirist, üldvõistlejate arv tõusis kahe turniiri kohta 32-le maletajale.

Turniiride saavutuste analüüs näitab pingerikast võistlust ja turniiride kõrget taset.

Peaturniiris tuli esikohale Ingvar Liitoja 4,5 punktiga viiest võimalikust. Ta on Kanada Maleliidu edetabelis 108. kohal reitinguga 2080.

Kaks maletajat saavutasid 4 punkti; A. Hildebrand (Rootsi, 2160) ja A. Nestra (Kanada, 1800). 4.—6. kohtadele tulid 3,5 punktiga kolm maletajat J. Treifeldt (Kanada, 1746), I. Laurimaa (K., 1603) ja T. Heinsaa (K.).

Kiirmales saavutas esikoha Aleksander Hildebrand 5,5 punktiga kuuest võimalikust. Kolm maletajat jagasid 2.—4. kohti 4,5 punktiga: I. Martinson (Rootsi 2000), J. Treifeldt ja I. Laurimaa. 5.—6. kohti jagasid I. Liitoja ja J. Panksepp, (USA, 1501) 4 punktiga.

Tähelepanuväratav on asjaolu, et kuigi mõlemas turniiris tuli esikohale vaid üks maletaja, oli võistlus eriti turniiride viimases voorus elav ja pingerikas, kuna poole punkti saavutamine otsustas auhindade võitmise või kaotamise.

Esikohtadele tulnud maletajad said auhinnaks Toronto linna 150. aasta juubeli puhul väljaantud hõbedollarid,

mis jääb ilusaks ja väärtuslikuks mälestuseks, eriti mujalt Torontosse tulnuile.

Korraldajaile jäi üldmulje, et osavõtjad ja turniiri ning näituste külastajad leidsid korraldatu huvitava olevat ja jagasid kiitust korraldajaile, kes omakorda olid õnnelikud selle suurürituse õnnestumise puhul. Hea kordamineku peapõhjuseks oli hoolikas organiseerimine, mis peamiselt lasus Lembit Joselini õlgadel, ka abivalmis ajakirjanduse informatsiooni vahendajana. Korraldavasse toimkonda kuulusid Lya Alang, Lembit Joselin, Jaak Järve, Konsa Leemets, Ilme Lillevärs, Artemi Mustel, Valdeko Pikkand ja Maimu Usin.

☆

Toronto Eesti Maleklubis algab sügishooaeg 27. septembril kell 7.30 õhtul Toronto Eesti Majas. Kõik malehuvilised on teretulnud.

aeg

Augusti viimasel pühapäeval toimus hooaja viimane kalapüügivõistlus Royal Beachi läheduses. Pildil esikohtadele tulnud kalasportlased, vasakult **Liivi Summa, J. Summa võistluse suurima haviga, E. Uibopuu II ja E. Room III koha võitnud kalaga.**

Foto: J. Säägi

Uusi Välis-Eesti rekordeid kiirkõnnis

Ontario Kergejõustiku Klubidevahelisel võistlusel 28. juulil York Ülikooli staadionil saavutas Jaan Roos esimese koha kolme kilomeetri distantsil ajaga 13.10,4, mis on uueks VE rekordiks. Teiseks jäi noor Boeck, kelle nimel selle distantsi rekord.

Nädal hiljem, 4. aug. Kitcheneris peetu võistlusel võitis Jaan Roos Ontario meistritiitli 10 km kõnnis ajaga 47.26,6.

Ontario meistrivõistlusest 25. aug. Yorki staadionil võtsid osa kolm Roosi — Jaan, Reet ja Marja. Jaan võitis 20 km distantsi ajaga 1:43.20,0. Reet jäi 5 km kõnnis kolmandaks ajaga 30.00,0, millega parandas enda nimel olevat VE rekordit 2 minuti võrra. 13-aastane Marja kõndis ka 5 km, saades ajaks 37.20,0, mis on noorte VE rekordiks. See oli Marjale esimeseks kõnnivõistluseks.

Viies etniline võrkpalliturniir Jõekäärul

Laupäeval, 8. septembril toimus Jõekääru Lastesuvekodu staadionil Kalevi Spordiklubi korraldusel viies etniline võrkpalliturniir. Osa võtsid eesti Kalevi I, II ja III meeskonnad, läti, leedu, tshehhi, poola ja ukraina meeskonnad, eesti, soome, leedu ja tshehhi naiskonnad.

Pingelises võistluses tuli esimeseks Kalev I, teiseks S.A. Ukraina, kolmandaks poolakate Palonia; naistest esimeseks tshehhid, teiseks leedulased, kolmandaks soomlased.

Kalev I meeskonnas mängisid Hillar Heine, Taivo Ilves, Karl Pahapill, Derek Pallandi, Toivo Vähi, Juhan Lindau ja Valdeko Novek, viimane on ka Kalevi võrkpallitreener.

Kalev II meeskonnas mängisid Paul Kako, Martin Toomes, Uno Veski, Martin Vahtra, Eerik Luiker, Riki Paju, Lembit Jõgi, Indrek Kanne ja Andres Terts. Võistluse organiseerijad ja korraldajad olid Lembit Jõgi, Riki Paju, Viivi Holmberg, Kristi Lüdig, Paul Kako ja Raivo Remmel.

Õhtul toimus Jõekääru Lastesuvekodu saalides pidulik õhtusöök ja seltskondlik koosviibimine, tantsuks mängis „Tarkuse" orkester P. Kako juhatusel. Meeleolukal koosviibimisel sõlmiti sidemeid teiste rahvuste sportlastega.

Pühapäeval grupp noori Valdek Noveki juhtimisel puhastasid palliväljakut, ruume ja ümbrust.

J. S-gi

Spordimärkmeid

Olümpiamängude medalite tabel:

1) USA 83 kulda, 61 hõbedat, 30 pronksi
2) Rumeenia 20 — 16 — 17
3) Lääne-Saksamaa 17 — 19 — 23
4) Hiina 15 — 8 — 9
5) Itaalia 14 — 6 — 12
6) Kanada 10 — 18 — 16
7) Jaapan 10 — 8 — 14
11) Inglismaa 5 — 11 — 21
15) Soome 4 — 2 — 6
16) Rootsi 2 — 11 — 6

☆

Brüsselis peetud kergejõustikuvõistlusel hüppas olümpiavõitja Carl Lewis kaugust 8.65, mis on pikim hüpe, mis kunagi Euroopas tehtud ja 11 sm parem tema kuldmedali tulemusest.

JUST ILMUNUD

Valeria Kimberg-Kotkas'e

Karjane läks karjaga

Lood ja seiklused karjalaste elust Eesti iseseisvuse ajastul, Abel Lee illustratsioonidega.

Raamat lugemiseks ning kinkimiseks nii noortele kui ka vanadele.

Müügil „VABA EESTLASE" talituses

Hind $12.00

Eesti sõduri kangelaslik võitlus 40 aastat tagasi

lugejate soovil eriväljaandena:

1944. AASTA

Kodumaal kirjutatud vastupanuraamat saadaval

„VABA EESTLASE" talituses ja EAK kinkeäris

HIND $3.00 pluss saatekulu $0.70

ILMUS

HANS MERET'i

TEREMI JUTUSTUS

Estonia mässust, sõjast, Berliinist, KZ-laagrist ja muust

272 lk. (kõltes raamat)

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses

HIND $25.— pluss saatekulu $1.50

Robert Kreem

Mälestusi • Tähelepanekuid • Otsinguid noorusaastaist

„VANDEGA SEOTUD"

237 lk. $15.—

Müügil „VABA EESTLASE" talituses

MÜÜGIL

Oskar Lutsu KEVADE I

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja kooliõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.

HIND $6.00 — postiteel $6.50

WALL STREET JA HITLER

11.

Igal juhul, Hitleri uut majanduskorda Saksamaal ja Rooseveldi programmi USA-s (nagu ka kommunistlikku süsteemi N. Liidus) toetasid suures ulatuses ühed ja samad finantseerijad — ja mõlemate programmide aluseks oli korporatsiooni-sotsialism. Putzi Hanfstaengl'i rolliks 1930-ndate aastate keskpaigani oli olla eraviisilise ühendustee pidajaks natside võimueliidi Saksamaal ja Valge Maja vahel Washingtonis.

* * *

Natsistliku Saksamaa valitseva eliidi koosseisus esinenud sisemistest ringkondadest kõige tähtsam oli juba eelpool mainitud Keppler'i Ring, milline oli ellu kutsutud „führeri" käsul; see koosnes originaalselt neist saksa ärimeestest, kes olid toetanud Hitlerit enne ja pärast ta võimuletulekut 1933. aastal. Hiljem, 1930-ndate aastate keskpaiku, SS ülem Heinrich Himmler võttis selle ringkonna oma isikliku mõju ja kaitse alla ja Kölni pankur Kurt von Schröder kontrollis seda organisatsiooniliselt. — Just selles natsismi südamikus, sisemistest ringidest kõige sisemises, oli aastail 1933—1944 esindatud ka Wall Street.

Ringi asutaja Wilhelm Keppler ise oli tüüpiliseks näiteks neist poliitistunud ärimeestest, kes erapooletu vabaturu asemel kultiveerivad poliitilist areeni, sellest isikliku profiidi tegemise eesmärgil. Säärased ärimehed on alati huvitatud sotsialistlike püüdluste edutamisest, sest sotsialistlikule plaanimajandusele põhinev ühiskond võimaldab kõige tulusamate ärilepingute saavutamist poliitliste mahhinatsioonide kaudu. Keppler varakult haistis seesuguseid võimalusi ja niisiis lõi kampa Hitleriga juba enne 1933. aastat.

1933. a. märtsis Keppler valiti Riigipäeva liikmeks ja temast sai Hitleri finantsiline ekspert. Aga mitte kauaks. Ta asendati selles ametis paljukordselt võimekama Hjalmar Schacht'iga ja Keppler saadeti 1938. aastal Austriasse riigikomissariks, milline uus amet pakkus talle omakorda rohkeid võimalusi poliitilisteks manöövriteks ja neist isiklikuks kasusaamiseks. Keppler'i vennapoeg Fritz Kranefuss, oma onu kaitse all, jõudis samuti kõrgele järjele ja temast sai Himmleri adjudant, aga samal ajal ka ärimees ja poliitiline operaator. See Kranefuss'i ühendus Himmleriga oligi mis viis „Keppler'i Ringi" eemaldumisele Hitlerist ja koondumiseni Himmleri orbiiti, kus vastutasuks iga-aastastele annetustele Himmleri SS lemmikprojektidele, ringi liikmed võisid nautida poliitilisi soodustusi ja seisid SS katse all.

* * *

Sõjaliselt tähtsa tehnoloogia kontroll Saksamaal seisis pidevalt ühe väikese grupi internatsionaalsete firmade ja ärimeeste käes, kes opereerisid üle igasuguste riigipiiride. Nende töösturite ja pankurite huvid olid hästi esindatud eelmainitud natsismi sisemistes ringides ja nende poolt enne 1933. aastat hitlerismile antud rahaline toetus osutus neile hiljem äärmiselt tulutoovaks.

Keppler'i või hilisema Himmleri „Sõprade Ringi" liikmeskond koosnes alati vähem kui 40-nest isikust. Aga sellegi väikese arvu hulgas oli Wall Street (Standard Oil, General Electric ja I.T.T.) oma Saksamaal asunud allfirmade kaudu esindatud ühtekokku kuni 12-ne tolle „ringi" liikmega. On säilinud andmed Sosthenes Behn'i I.T.T. toetussummade kohta Himmleri SS „Sõprade Ringile", mis aastal 1943 koosnesid neljast erisummast, ühtekokku 66 000 riigimarka; ja veel aastal 1944, samuti neljast erisummast, ühtekokku 61 000 riigimarka. Üks „ringi" liige, A.E.G. direktor Pferdmenger, oli samal ajal oma pangandusliku ettevõttes partneriks Waldemar von Oppenheim'iga, kes oli „auväärt aarialase" staatuse omandanud saksa juut. Viimane võis seeläbi jätkata oma ärilisi operatsioone ka Hitleri võimuperioodi vältel. Standard Oil of New Jersey omas 94% Saksamaal asunud allfirmast DAG (Deutsche-Amerikanische Gesellschaft) ja seegi firma andis „Himmleri Sõprade Ringile" rahalisi toetusi veel 1943. ja 1944. aastail.

* * *

(Siinsete ridade kirjutajal on olnud võimalus kohata üht kanadalast, kes sõjaaastate vältel oli olnud Torontos ühe kommunistide poolt domineeritud elektritööliste unioonni presidendiks. Ta ise ei olevat olnud kommunistlikult meelestatud — ja just seepärast olidki punased tahtnud näha teda presidendikohal... Tema jutu järgi, ta oli olnud hästi teadlik Standard Oil Co. äritsemisest sakslastega Teise maailmasõja vältel — mille vastu USA valitsuse protestid olid olnud jõuetud. Ta oli tollal olnud ka pidevaks lühilaine raadio kuulajaks, kaasaarvatud Moskva ingliskeelsed saated. Talle olid siis tekkinud esimesed kahtlused kommunistide vastu nimelt seepärast, et kõik jääneliitlaste ja eriti Ameerika valitsuse tähtsamad otsused olid olnud Moskva raadiole teada vähemalt 12 tundi enne seda, kui siinseil raadiojaamadel oleks neist veel aimugi olnud... HK)

* * *

Eelpoolne analüüs on näidanud, et Wall Street'i finantseerijad olid vähemalt kaudselt seotud Hitleri võimuleaitamisega Saksamaal. USA saadik William Dodd on oma päeviku lehekülgedel kirjeldanud, kuidas 1933. aastal lakkamatu rida Wall Street'i pankureid ja tööstureid voolas läbi saatkonnahoone Berliinis, kes kõik olid väljendanud oma imetlust Hitlerile ja otsinud võimalusi äritegemiseks sealse uue totalitaarse rezhiimiga. Näiteks, 1. septembril 1933 saadik Dodd pani kirja, et Henry Mann National City pangast ja Winthropp W. Aldrich Chase pangast said kokku Hitleriga ja nad „leidsid, et nad võivad Hitleriga koos töötada" ... Rockefelleri „avalike relatsioonide" agent ehk propagandamees Ivy Lee, kirjutas oma päevikus Dodd, „näitas end ühel ja samal ajal kapitalistina ja fashismi edutajana". Kõik kokku võiks seda nimetada vähemalt silmapaatseks suhtumiseks natside diktatuurile; mis tuletab meelde, kuidas needsamad internatsionaalsed pankurid tervitasid Lenini ja Trotski bolshevistlikku rezhiimi Venemaal aastal 1917. — Jääb üle küsida, kui suures ulatuses toetasid Wall Street'i pankurid Hitleri võimuletulekut otseselt?

* * *

Aastal 1933 ilmus Amsterdamis hea kuulsusega trükifirma Van Holkema & Warendorf kirjastusel hollandikeelne teos tiitliga „De Geldbronnen van Het Nationaal-Socialisme" („Drie Gesprekken Met Hitler"). Selle autorina oli näidatud keegi Sidney Warburg. Raamat siiski kõrvaldati kõigist müügikohtadest peaaegu otsekohe pärast ta ilmumist ja ainult kolm eksemplari sellest pääsesid hävitamisest.

Ühest järelejäänud originaalist tehti ingliskeelne tõlge ja paigutati see Briti Muuseumi, aga hiljem see sealt kadus. Samuti on jäljetult kadunud ka tollal tõlkimiseks kasutatud hollandikeelne originaal.

Järgneb

Rohkem tellijaid — parem ajaleht. Soovitage VABA EESTLAST oma sõpradele!

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

ENN ALLAN KUUSKNE
B.M.LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
1 First Canadian Place, Ste. 3450
Tel. kontoris 363-0073
kodus 360-8776
IGAL ALAL

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

HARRY LANDRA, Q.C.
VANDE-ADVOKAAT & NOTAR
Võtma ikka vastu oma eesti kliente.
Palun helistada
(519) 794-3096

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
Üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esikiljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Kanada akadeemik OSCAR DE LALL

Helmut Hööveł

Kanada akadeemik Oscar de Lall

Maalikunstnik Oscar de Lalli jälgi otsimas

Montrealis elades olin ühte ja teist kuulnud maalikunstnikust Oscar de Lallist, kuid mitte saanud küllaldaselt informatsiooni tema rahvuslikust kuuluvusest.

Juba 50-test aastatest peale kunstigaleriides ringi käies tutvusin mõningate tema maastikumaalidega, kuid ma polnud teadlik, et nende loojaks oli eesti rahvusest maalikunstnik.

Need maastikumaalid olid peamiselt maalitud Montreali lähedal asuvaist Laurentieni mägede motiividest ja enamuses sügis- ja talvemaastikud. Väga harva leidus nendel inimesi ja loomi. Kõneldi sellest, et kunstnik on tugevam portree alal ja teinud silmapaistvat karjääri, aga ma polnud näinud ühtegi tema portreemaali.

EESTLASEST KUNSTNIKU AVASTAMINE

Siis ilmus ühes eesti ajalehes pikem artikkel Oscar de Lallist, kus kirjutati temast kui eesti päritoluga kunstnikust, kes elanud alates 1926. aastast kuni tema surmani 1971 Montrealis ja selle läheduses St. Adele's.

See oli paljudele Montrealis elavaile üllatuseks, et sarnase prantslasliku või hollandipärase nime taga peitus hoopis Eestis sündinud isik Oscar Lall.

Teade ajalehes suurendas minu huvi leidmaks Montrealis tema töid nii maastikumaali kui ka portreede alal; sellel oli tulemusi, kuid ainult maastikumaali alal.

Mõni aeg tagasi märkasin ühes galeriis Oscar de Lalli maastikumaali tuttava Laurentieni motiiviga. Mul tekkis jutuajamine galerii teenistujaga kunstniku üle ja kuulsin, et maalija oli rahvuselt eestlane. Enda kohta tähendas ta, et tema isa on ka eestlane. Sain temalt veel huvitavat informatsiooni, et tema tundvat isiklikult Montrealis ühte eakat, kuid prominentset kanada maalijat ja Oscar de Lalli kaasaegset, kes oli tema hea sõber kunstniku surmani.

KUNSTNIK HAROLD BEAMENT JUTUSTAB MEREMEHEST

Mõned päevad hiljem kohtusin tolle eaka, kuid füüsiliselt ja vaimselt kõbusa vanahärraga tema stuudios. Kunstnikuks oli Kanadas hästituntud vanema põlve meremaalija Harold Beament. Tema kunstistuudios leidus rohkesti suuremõõtmelisi töid, ka maastikumaale, kuigi ta põhiliselt oli meremaalija Teise maailmasõja aineil. Sügismaastikud paistsid teda nüüd eriti huvitavat.

Sissejuhatuseks jutt keerles tema loomingu ümber, kuid siis kaldus üle Oscar de Lallile. H. Beament oli kohanud de Lalli esimest korda Montrealis 1926. aastal ühe vene emigrandist vürsti restoranis, mille nimeks oli „Samovar". See oli olnud koht, kus koos käisid paljud vene emigrandid, sest seal sai vestelda vene keeles. Mängiti kaarte. Ka H. Beament oli seal käinud vahetevahel oma sõpradega istumas ja aega veetmas.

Ühel õhtul oli restorani tulnud üks võrdlemisi noorevõitu, pikk ja füüsiliselt tugeva välimusega, meremehelikult riietatud mees. Oli ilmne, et ta oli uustulnuk ja mitte tuttav siinse olukorraga. Beamentil oli millegipärast jäänud silm kuidagi sellele noormehele peatuma, sest isikus oli ilmnenud rohkem intelligentsi, kui tavaliselt sinna sattujail.

Siseneja oli istunud üksiku laua äärde ja endale midagi joodavat tellinud. Beament'il oli tekkinud millegipärast soov selle mehega tutvuda. Ta oli läinud uustulnuka juurde ja küsinud luba lauda istuda. Oli saanud peanoogutuse. Kuna Beament kõneles ainult inglise keelt, siis ta alustas sellega. Ta oli saanud ka vastused korralikus inglise keeles, kuid tugeva aktsendiga. H. Beament esitas uustulnukale küsimusi ja vastustest selgus, et küsitav oli kaubalaeval Põhja- ja Lõuna-Ameerika sadamate vahel teeninud meremehena. Talle polnud aga meremehe elukutse enam meeldinud ja nii olevat ta laevast maha tulnud ja peatuvat esialgu Montrealis. Lalli peamureks olevat olnud kuidas leida endale tööd-teenistust, sest tal puudunud igasugune erioskus. Raha oli vaja toiduks ja korteriks, mida tal maks ajaks.

HUVI KUNSTNIKUTEGEVUSE VASTU

H. Beament ütles, et nende esimesest kõnelusest ei selgunud Lalli kunstiline huvi ja anne. See restoran jäi siiski neile nende edaspidiseks kokkusaamise kohaks. Vahepeal kontakt kadus, kuna Lall oli läinud Nova Scotiasse tööd otsima ja oli ka leidnud füüsilist tööd, mis talle võimaldas uuesti Montreali tulla ja esialgselt paikseks jääda. Ta töötas ka siin mitmesugustel lihttöödel, mis talle andsid äraelamise võimalused.

Nad kohtusid nüüd vahetevahel samas restoranis, nende jutuajamine arenes paremini, kuna Lalli inglise keele oskus oli suurenenud. Beament'i jutust selgus, et ta ise oli ülikoolis õppinud õigusteadust, kuid siis oli tekkinud huvi kunsti vastu; osaliselt ta juba tegeleski sel ajal kunstiainelistel kursustel.

Ühel pikemal jutuajamisel oli selgunud, et ka Lallis peitus huvi joonistamise ja maalimise vastu, milleks oli olemas ka päris hea annus talenti, eriti joonistamises. Kuna nüüd mõlemad olid avastanud, et neil on sama ühine huvi, siis nende suhtlemine tihenes.

Beament'i soovitusel hakkas Lall võtma Montreali Kunstimuuseumi juures õhtuseid joonistuse- ja kunstikursusi. Õpingutel hakkas varsti ilmnema tema suur karakteri tabamise oskus portreteerimisel. Need kursused andsid Lallile esimesed ja põhilised kunstialused. Seal ta tutvus ka siinsete nooremate kunstinikkudega. Samuti oli Beament temale püsivaks sõbraks tema kunstnikukarjääri väljaarenemisel.

KARJÄÄR ALGAS PORTRETISTINA

Kui ilmnes, et ta oli võimeline tegema vastuvõetavaid portreid, siis see andis talle vähest sissetulekut oma elamis- ja õppimiskulude katteks. Beament kirjeldas Lalli kui väga sümpaatset isiksust, kes oma olemuselt oli väga sõbralik, abivalmis ja sobis paljudega. Temasse suhtuti heatahtlikult ja sõbralikult. Oma käitumises oli ta vaba ja viisakas, eriti aga daamide suhtes, mille tõttu tal oli võrdlemisi suur poolehoid naispere hulgas.

Beament märgib jutuajamises, et Lall olevat ehitanud oma isiku positsiooni ja kunstniku karjääri üles aste-astmelt.

Õhtukursused muusemi juures ja hilisemad õpingud kohalike elukutseliste maalikunstnike stuudiotes arendasid pidevalt temas peituvat portretisti annet. Juba 30-ndate aastate alul ta alustas oma esimeste näitustega. Tema portreekunstis leiti paljugi hinnatavat, mis andis talle võimalusi juba üksikute tellimiste vastuvõtmiseks. Tema esimesed tööd olid tehtud peamiselt pliiatsis, sangviinis ja sões; õlimaale veel polnud, need tulid hiljem kui õlimaal sai talle omasemaks.

O. de Lalli kunstiline läbimurre toimus aastal 1933, kui tal avanes võimalus valmistada 27 portreejoonistust McGilli Ülikooli professoreist, kelle hulgas oli ka kuulus keeleteadlane, professor, humorist Stephen Leacock. Kuna ta oli sellal veel majanduslikult nõrgal alusel, siis tegi ta kõik need portreed odavale materjalile (paberile) ja sõega. Beament ei teadnud öelda, kus need eelpoolnimetatud portreed praegu asuvad.

Olles lõpetanud selle seeria, oli ta endale teinud head reklaami. Professorid, keda ta oli joonistanud leidsid, et tehtud tööd rahuldasid neid isiklikus sarnasuses kui ka kunstilises osas. Muuseas, hiljem ta maalis õlis portree professor Stephen Leacock'ist. Ta korraldas oma töödest ühemehe kunstinäituse, mis leidis head ja sooja hindamist nii publikult kui ka kunstikriitikult.

(Järgneb)

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Lihtsat looduslüürikat

Valeria Kimberg-Kotkas, Pilve all ja pilve piiril. (Autori kirjastus) Toronto 1983. 63 lk. Abel Lee kaas ja illustratsioonid.

Möödunud aasta lõpul ilmus meie kirjanduslauale väga maitseka välimusega, Abel Lee kaanejoonistuse ja illustratsioonidega Valeria Kimberg-Kotkase luuletuskogu „Pilve all ja pilve piiril". Veidi hallikalt valgele tekstuuriga paberile on trükitud nii luuletused kui ka illustratsioonid tumerohelise värviga, jättes delikaatse maitsekusega kujundatud raamatu.

V. Kimberg-Kotkas pole autorina tundmatu, juba aastal 1966 ilmus tema perekonnaromaani laadi teos „Indreku lapsed". Pärast seda on ta kirjutanud jutustusi ja luuletusi lastele, nende kõrval ka lihtsaid lastenäidendeid, mida Toronto eesti koolides on lavastatud.

Ilmunud värsikogus on 59-le leheküljele mahutatud 52 luuletust. Nii on leheküljele paigutatud üsna sageli kaks luuletust, milline raamatu kujunduse vorm on saanud tavaks kodumaal ja hakanud ka Välis-Eesti raamatukujunduses kohta leidma. Ometi raamatu formaadi juures ei mõju see ülekuhjamisena.

V. Kimberg-Kotkas on läbinisti lüürik ja avab oma kogu loodusluulega, tundes kevadet õhus. Neljale aastaajale ongi enamus luuletusi vastavate tsüklitena jagatud, millede juurde tuleb elufilosoofiline tsükkel „Valgus ja varjud".

Neis luuletusis läheneb looja lihtsas vormis ja väljenduse selguses igal aastaajal looduses olevaile ilminguile, kus kujuneb ka mingisugune luulemaastik järvega, metsaga, mis suvel puhkeb lillelinana voogavaks niiduks, mille kohal uitavad taeva lambad. Tema ise aga kõnnib võlutuna selles säras puude vahel. End nii loodusega samastades läheneb ta loomadele ja lindudele, mil on lasteluuleline tämbr. Ta on ise kaardistanud oma loomingulise kreedo: „Millest pakil minu süda / kõlab laul ka suust: / Metsaladvust, lillelõhnast / tõusvast kuldsest kuust". (Pakitsev süda, lk. 53).

Sellest ta laulabki enamuses nelikuis stroofides, kus mõnikord ilmneb raskusi keele voogama panekuga, mis kogule annab mõneti järelärkamisaegse sisu ja vormi. Küll tõuseb neist kõrgemale looja ülimalt aus tahe oma tundeid lauldavaks teha. Mõnel puhul poleks mitte palju olnud vaja mõne luuletuse heaks viimistlemiseks. Tänapäeva komplitseeritud maailmas ja inimloomuses on selline rahulik värsikogu peaaegu nagu uudne.

Hannes Oja

Valge mänd — Ontario ametlik puu

Valge mänd on Ontario väärtuslikem pehme puidu allikas ja nimetati provintsi ametlikuks puuks. Loodusvarade minister Alan Pope ütles möödunud maikuul, et see puu liitub trilliumi — ametliku provintsilille — kõrvale, kuna provintsi ametlikuks mineraaliks on ametüst.

Valge mänd oli väärtuslik varasemaile asustajaile kütuseks, ehitusmaterjaliks, mööbli valmistamiseks, tööriistade tegemiseks ja mänguasjade valmistamiseks. Sellest tehti ka tugevaid laevamaste Briti Kuninglikule laevastikule.

Valget mändi leidub igal pool, väljaarvatud provintsi põhjapoolsemad alad. Puu, mil on sinakas-rohelised okkad, võib kasvada kuni 30 m kõrgeks ja elada kuni 200 aastat, äriliselt kasutuskõlblikuks kasvab juba 60—75 aastaga.

Valge männi Ontario ametlikuks puuks nimetamine tehti seoses provintsi 200-aastase juubeli tähistamisega. Sellekohase ettepaneku tegi James Auld juba 1980. aastal, kui ta oli loodusvarade minister ja Ontario Metsanduse Ühingu direktor.

Valge mänd annab kõige enam väärtuslikku pehmet puitu Põhja-Ameerikas. 1982. a. lõigati seda 529.159 kuupmeetrit, tänavu istutati 6.451.959 valge männi taime.

„Suure põgenemise" materjal kasvab

Kuna tänavu möödub 40 aastat, mil rohkem kui 70.000 eestlast 1944. a. põgenesid vabasse maailma, et pääseda ikestusest N. Liidu okupatsiooni alla langevas Eestis, avaldas kirjastus Välis-Eesti ja EMP 66. Eesti Vabariigi aastapäeval esimese üleskutse materjali kogumiseks teosele „Suurpõgenemine". Selle avaldamine on kavandatud eesti, inglise ja rootsi editsioonis võimalikult rikkaliku fotodokumentatsiooniga. Ühtlasi paluti teose redaktsioonilisse toimkonda kakskümmend eesti publitsisti eriteadlast või põgenemise organisaatorit esialgu Rootsist, et võimalikult asjatundlikult kujundada teose sisulisi kontuure.

Reageerimine üleskutsele möödunud nädalail on olnud positiivne ja elav ja kirjastusele on juba saabunud hulk olulist materjali nii tekstis kui piltides. See aga pole kaugeltki küllaldane, nii et aktsiooni nüüd on laiendatud üle kogu vaba maailma nii Skandinaavia kui Saksamaa kaudu kulgenud põgenikuteekondade suhtes. Vaeva- ja kannatusrikkad põgenemisretked on nelja aastakümne möödudes muutunud ajalooliseks sündmuseks, millest mälestuse jäädvustamine sõnas ja pildis on põgenike ja nende järeltulijate kohus. Ühtlasi on see politiline dokument, mis kirjeldab iseseisva Eesti riigi loonud rahvale osaks saanud vägivalda ja ülekohut võõraste anastajate poolt.

Selle teose koostamiseks pöördub kirjastus kõigi poole, kellel on materjali piltides, kirjalike mälestustena või helilintidele salvestatuna, anda see kirjastuse käsutusse teose koostamiseks aadressil:

Kirjastus Välis-Eesti ja
EMP Box 2171, S 103 14 Stockholm Sweden, niipea kui võimalik. Kirjastus palub kõiki vabas maailmas ilmuvaid eesti ajalehti ja muid informatsioonivahendeid läkitada see apell edasi võimalikult kõigile eestlastele kogu vabas maailmas.

Kirjastusel on tõhusad kogemused suurte ajalooliste teoste väljaandmisel, nagu „Eesti riik ja rahvas II maailmasõjas" ja „Eesti saatusaastad". Loodame ka seekord vaba eestlaskonna kiirele ja otsustavale kaasabile sisulise materjali osas, et saaksime selle ajaloolise kroonikateose väärikalt lõpule viia.

EESTLASED ROOTSIS

● Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi näituse avamisel 12. mail esitati TTG-laste, nende laste ja lastelaste omaloomingut. Avamispäeval esines TTG vilistlase Paula Lindenau-Roove eesti naisvõimlejate eliitrühm Göteborgist; gruppi kuulub üheksa tütarlast.

● Üks anonüümseks jäädа sooviv eesti daam Rootsis on annetanud Noorte Viiuldajate Fondi 10.000 Rootsi krooni. Fond asutati Alfred Pisukese eestvõtmisel seoses tema tegevusega eesti noorte viiuldajate kogumisel ja edasiarendamisele õhutamisel.

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler.
Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav läänе pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 20. septembril 1984 — Thursday, September 20, 1984

Teemandimüügist saab leivaraha

MOSKVA — N. Liidu suured viljaostud Ameerika Ühendriikidest ja mujalt nõuavad Moskva rezhiimilt suurte valuutatagavarade kasutamist, mille hankimine valmistab aga suuri raskusi. Seni said venelased välisriikidest suuri summasid eksporditud õli arvel, kuid nüüd on õlihinnad maailmaturul langenud ning parteil tuleb hakata otsima teisi sissetulekuallikaid. Lääneriikide ekspertide arvates on Kremli majanduseksperdid hakanud erilist rõhku panema teemantide ekspordile, lootes sellega kompenseerida madalaid õlihindasid. Teemantide ekspordi suurendamist ei tiivusta mitte ainult madalad õli vaid ka kullahinnad, mille müük on samuti seni rikastanud kommunistliku partei kassat välisvaluutaga.

N. Liit on sel aastal suurendanud tunduvalt teravilja importi välisriikidest, millest võib järeldada, et Venemaa oma saagid on väga viletsad. Ainuüksi Ühendriikidest suurendasid venelased teravilja sisseoste 2 miljardi dollari võrra käesoleval aastal.

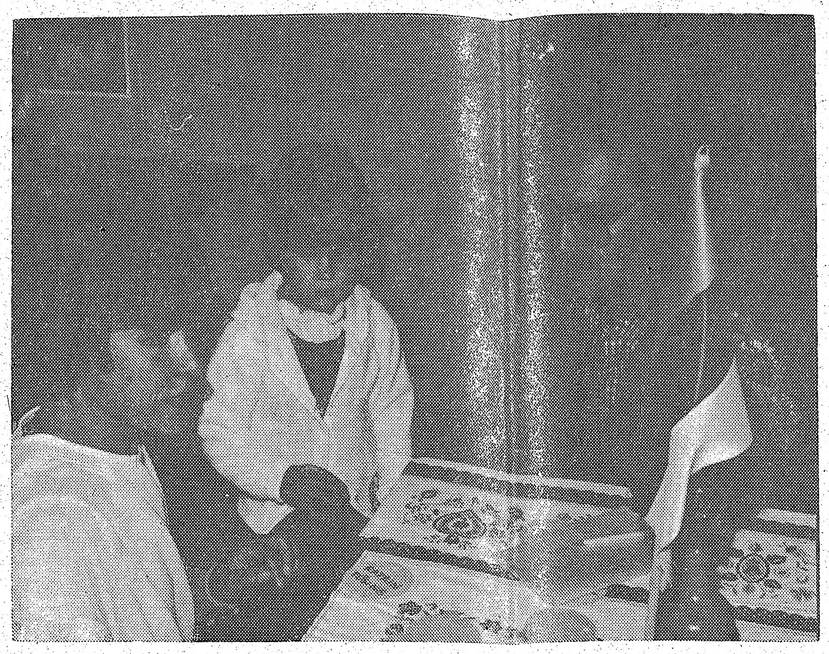

Lasteaia kasvataja Merike Martin kirjutas Katrin Tõsise nime paberile, et kõik kaaslased teaksid esimest koolipäeva alustaja nime. Paremal isa Tõnu Tõsine tähtsa sündmuse juures.

Foto: Vaba Eestlane

USA ja Lääne-Saksamaa otsivat võimalusi sõjaeelsete Euroopa piiride taastamiseks?

MOSKVA — USA president Ronald Reagan ja Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Kohl otsivat Euroopa praeguse maakaardi ümbertegemise võimalusi, et seda viia tagasi endistesse piiridesse enne II maailmasõda, kirjutas N. Liidu ajaleht „Sovetskaja Rossija". See oli üks teravamaid rünnakuid Lääne-Saksamaa vastu, mis tehtud viimasel ajal. Selles öeldakse, et kaks riigijuhti kordavat oma mineviku eksitust Saksamaade ühendamisel ja nende endiste piiride taastamisel, mis eksisteerisid enne II maailmasõda. N. Liit on hirmul, et sõjajärgne Saksamaade ühendamine tehakse N. Liidu territooriumide arvel, mis olevat kindlaks määratud Jalta konverentsil. Nii Washington kui ka Bonn on sellist mõtet eitanud.

Otsitakse omakseid

„The Toronto Sun" veergudel ilmus kuulutus, kus avalike asjade administraator otsib pärijaid, võlausaldajaid ja teisi surma läbi lahkunud Aleksander Kruusile, kes olevat tuntud olnud ka Aleksander Tedre nime all ja olnud elukutselt tööline.

Kuulutusest ilmneb, et mees suri 24. mail sellel aastal. Asutus, mis asja ajas kannab nimetust „Public Trustee Administrator" ja aadress on 145 Queen Street West, Toronto, Ont. M5H 2N8, Canada.

Balti aadel mässunõusse segatud

„Baltische Briefe" nr. 7/8 1984 toob ära kahe balti aadlikust ohvitseri pildid ja ühe kirja emale. Eelmainitud ohvitserid — oberst Alexis Freiherr von Roenne (s. 1903) ja oberst Wessel Freiherr von Freytagh-Loringhoven (s. 1909), võtsid osa Hitleri vastasest mässunõust, mis lõppes ebaõnnestunud atentaadiga Hitlerile 20. juulil 1944. Esimene neist hukati natside poolt 12. oktoobril 1944 Plötzensees. Teine valis 4 päeva pärast atentaati vabasurma.

Pine Farms Orchard, King City

Pick your own apples

inquiries call

King 833-5459, 833-6698

Võitlejad kogunesid Seedriorule

Teenetemärgid Ülo Tamrele ja Herbert Lemberile

Tähistamaks kodumaalt lahkumise 40. ja Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu asutamise 30. aastapäeva ning pidamaks Põhja-Ameerika võitlejate Ühingute traditsioonilist suvist kokkutulekut, korraldati 15. sept. Seedriorul võitlejate ühine perekonnaõhtu Toronto ja Hamiltoni Ühingute poolt, Toronto Ühingu esimehe Ülo Tamre üldisel juhtimisel.

Õhtu avatalitusse kuulus lillede asetamine II maailmasõja kangelaste ausambale pr. Lemberi poolt. Palvuse selle juures pidas õp. Tõnis Nõmmik, kes meenutas lahingutes langenud kangelasi ja palvetas kannatava rahva eest kodumaal. Ülo Tamre meenutas viimaseid võitlusi kodumaal ning kurba lahkumist sealt 40 aastat tagasi.

Kangelaste ausamba juurest siirduti Seedrioru peahoonesse, kus jätkus õhtu ametlik osa. Selle alguses Lydia Tori deklameeris oma luuletuse 40. Eestist lahkumise aastapäeva mälestuseks.

VÕITLEJATE ÜHINGUTE LIIT 30 AASTANE

Liidu tegevusest 30 aasta jooksul andis ülevaate praegune Liidu esimees Kalju Tori. Liidu asutamise mõttele tuldi, kui võitlejateühingud olid loodud Montrealis, Ottawas, Torontos ja Edmontonis ning üksikuid võitlejaid leidus mitmel pool väiksemates keskustes. 29. mail 1954. peeti asutamiskoosolek Montrealis. Sellest võttis osa 12 volitustega võitlejate ühingute esindajat. Edmontoni võitlejate ühing oli saatnud oma esindajate, A. Kivi ja G. Nelendi volitused H. Puupillile Montrealis. Kokku oli lepitud selles, et võitlejate ühingute liikmed on omavahel kaasvõitlejad ja sinasõbrad.

Koosolekut juhatas E. Tiivel, protokollisid J. Kuuskänd ja K. Kimmel. Koosolek kinnitas Liidu põhikorra, millise oli koostanud H. Puupill, võttis vastu Liidu tegevuskava ja eelarve ning valis Liidu esimese juhatuse, koosseisus: esimees H. Puupill, abiesimehed J. Peiker ja J. Härmatare, sekretär A. Kajandi, laekur H. Teder, liikmed H. Kore ja A. Kivi. Juhatuse asukohaks valiti Montreal. Põhikorra kohaselt on Liidu eesmärgiks koordineerida ühingute tegevust ja aidata kaasa ühiste ürituste korraldamisele; täiendada ühingute liikmete sõjalisi teadmisi ning aidata kõigiti kaasa Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamisele.

1962. aastal peeti Liidu esinduskogu koosolek Torontos. Enamik juhatuse liikmeist valiti Toronto E. Võitlejate Ühingust ja Liidu juhatuse asukohaks määrati Toronto. See otsus kehtib tänaseni. Liidu koosseisust on lahkunud organisatsiooni likvideerimise tõttu Edmontoni E. Võitlejate Ühing ja juurde tulnud Hamiltoni E. Võitlejate Ühing, kes on kujunenud üheks aktiivsemaks ühinguks Liidus.

Liit andis välja oma häälekandjat „Sõdalane" 2 korda aastas. Selle väljaandmine lõpetati, kui sõjameeste häälekandja „Võitleja" toodi 1979. a. Saksamaalt Kanadasse. Viimane „Sõdalase" number oli Liidu 25. aastapäeva erinumber.

Liidu esimeesteks on olnud H. Puupill, J. Norman, E. Kõiv H. Kore ja A. Nõmmik. Alates 1974. a. on olnud Liidu esimeheks K. Tori. Peale K. Tori kuuluvad Liidu praegusesse juhatusse abiesimeestena V. Raiend ja A. Kimmel, laekur V. Lillakas, sekretär H. Kruuv ja ametita liikmetena A. Jurs, H. Lember, E. Lindaja, R. Moks, M. Pihlak, E. Ruberg A. Tooming ja E. Uduste.

Peale põhikorras ettenähtud ülesannete on Liidu juhatuse ülesandeks kujunenud sõjameeste ürituste ettevalmistamine ja korraldamine Ülemaailmsete Eesti Päevade raamides. Nende korraldajatena on kuulunud Eesti Päevade juhatuse koosseisu A. Nõmmik 1972. a. ja K. Tori käesoleval aastal.

Võitlejate kokkutulekule olid mitmed tervitusi saatnud. Kohal oli ja tervitas Ülemaailmse Keskuse esimees A. Jurs. Ta märkis, et eesti sõjamees II maailmasõjas tegi oma parima, et kodumaad kaitsta. Üldolukord kujunes teiseks ja meil tuli kodumaalt lahkuda. Vaatamata sellele võitlus kestab, kuni Eestimaa saab vabaks.

Eesti aupeakonsul Ilmar Heinsoo tervituse andis edasi A. Jurs, soovides võitlejate kokkutulekule head kordaminekut.

VABA MAAILM VAJAB VAIMSET JUHTI

Endise Liidu esimehena tervitas võitlejaid A. Nõmmik. Tervitusele lisas ta, et ajaleht „Võitleja", mida ta toimetab, on hakanud lähemalt selgitama teid, kuidas Eesti võiks saada vabaks. Vastava ühisrinde moodustamisel on komistuskiviks Euroopa rahvaste nõrkus. 500 miljonit eurooplast kardavad Nõukogude Liitu, kus on 140 miljonit imperialistlikku venelast ja samaaegu ikestatud rahvaste liikmeid, kes taotlevad iseseisvust. Sellise rahvastikuga N. Liit pole suuteline pidama pikemaajalist suursõda. Teiseks kardetakse N. Liidu sõjalist jõudu. See on ehitatud üles pikema aja kestel ja näib kohutavana. Tema sõjatööstus ei suuda võistelda NATO liikmesriikide sõjatööstusega ega suuda toota sõja ajal relvi, laskemoona, tanke, lennukeid ja rakette sellisel määral kui neid lahingutes kasutatakse või hävitatakse. N. Liidu armee võib olla ülekaalukas ainult mõnel rindel lühemat aega, siis tuleb allakäik. See armee ei suuda viia suursõda võidurikkale lõpule.

Võrreldes Läänega omab N. Liit ülihea propaganda organisatsiooni ülemaailmses ulatuses. Selle organisatsiooni kaudu on sisendatud sõjahirmu mitte üksi Euroopa, vaid kogu maailma rahvastesse. Selle hirmu ajel on Lääs, eriti Euroopa staatilises olukorras ega suuda end kaitsta.

Lääs, eriti Euroopa vajab vaimset juhti, kes paneks sealsed rahvad unustama hirmu ja omavahelist ajaloolist vaenu üksteise vastu ning aitaks neil vaimselt moodustada ühisrinde vene imperialismi tõkestamiseks ning surumiseks sinna tagasi, kus ta oma alguse sai. Selleks vaimseks juhiks võib kujuneda praegune paavst Johannes Paulus II, kes praegu külastab Kanadat. Ta põlveneb Kesk-Euroopa, ühest paljukannatanud rahvast ja nõuab vabadust ning üheõigust kõigile rahvastele. „Võitleja" saatis temale, kui rahvaste silmapaistvamale vaimsele juhile, erilise kirja, et ta äirataks rahvastes usku ja ühtekuuluvuse tunnet, eriti Euroopa rahvaste seas, mis vajalik kommunismi kütkes vaevlevate rahvaste vabastamiseks.

Selle kirja ümberkirjutamise ja illustreerimise lõpetas kunstnik Joann Saarniit paar tundi enne haiglasse minekut ja 12 tundi enne surma. Saarniit oli tõsine, aateline võitleja.

„Võitleja" kiri anti piiskop Karl Raudsepa poolt üle paavst Johannes Paulus II-le edasiandmiseks, Vatikani peaminister kardinal Hildebrandt'ile 14. sept. St. Pauli kirikus, Torontos. Piiskop Karl Raudsepp seletas, et kirja on koostanud eesti sõjaveteranid eesti rahva nimel ja paavstilt loodetakse rahvaste juhtimist üheõigluse ja rahuliku koostöö poole.

TEENETEMÄRGID TAMRELE JA LEMBERILE

Ülemaailmse Vabadusvõitlejate Keskuse esimees August Jurs kasutas võitlejate kokkutulekut selleks, et pidulikult üle anda keskuse teenetemärgid kauaaegse ja väsimatu tegevuse eest võitlejate ühingutes Toronto Võitlejate Ühingu esimehele Ülo Tamrele ja Liidu juhatuse liikmele Harald Lemberile. Neid tervitati tugeva aplausiga.

Õhtu korraldaja tegi veel teatavaks, et koosviibijatele oli tervituse saatnud Toronto Võitlejate Ühingu auliige ning vabadusristi kavaler, kolonel-leitnant August Tomander ja endised Liidu esimehed major Erich Kõiv ja leitnant Herbert Puupill.

Eeskavalises osas, mille oli kujundanud Raimond Tralla, esinesid lauluga Hilda Sepp ja Aino Tera, Meinhard Niinvee, Viktor Rääg ja Raimond Tralla. Oma sõjaaegseid luuletusi esitas Harald Kruuv. Loteriilaual oli palju hinnalisi annetusi ja tantsuks mängis Georg Iltali orkester.

Lauludega esinenud daamidele anti lilli, teised said tugeva aplausi. Sama said loterii korraldajad hr. Reinoja ja prouad Lember ja Tori, kui teatati, et loteriipiletid olid kõik läbi müüdud. Maitsvate toitude eest hoolitses pr. Kirs.

TEE ISESEISVUSELE

Kiri paavst Johannes Paulus II-le.

Tema Pühadus,
Paavst Johannes Paulus II
Vatican

Teie Pühadus

Koos katoliiklastega Põhja-Ameerikas ootavad Teie Pühaduse tulekut Kanadasse kõik rahvused sellel kontinendil. Nende seas on ka 20,000 eestlast Kanadas, kes põgenesid siis oma kodumaalt, pärast selle vallutamist 1944. a. kommunistliku punaarmee poolt.

Koos eestlastega põgenesid siis miljonid Idast Läände, otsides peavarju ning uut kodumaad, et võiksid elada rahus ja teenida oma Jumalat. Rahvad oma tervikus jäid siiski kommunistliku diktatuuri haardesse ja tänaseni pole neil väljavaadet pääsemiseks sellest kohutavast haardest.

Kanada on üks nendest õnnistatud maadest, kes suurel arvul on võtnud vastu põgenikke Idast, andnud nendele võimaluse uue elu alustamiseks ja uue kodu rajamiseks. Ta on andnud põgenikele ka võimaluse enese organiseerimiseks ja võitluse alustamiseks, et nende rahvad võiks kord vabaneda kommunistlikust diktatuurist.

Selleks võitluseks on vajalik, et rahvad Euroopas ideoloogiliselt ühineks, omavahelise ajaloolise vaenu unustaks ja ühiselt paneks piiri kommunistliku terrori levikule.

Eesti veteranid, Kanadasse asunud põgenikud, koos kannatava rahvaga kodumaal ja ühiselt kõigi teiste ikestatud rahvastega ootavad Teie Pühaduse õnnistust Torontos 15. septembril, mitte ainult nendele, kes pääsevad Teie Pühaduse lähedusse, vaid kõigile rahvastele.

Torontos, 15. sept. 1984

Võitleja Toimetuse kolleegiumi nimel:

AUGUST JURS, peatoimetaja
AUGUST NÕMMIK, toimetaja.
ENN SALURAND,
AUGUST SUMBERG,
ENDEL REINAS,
AKSEL LOORPERE,
RAIMOND TRALLA.

Kuidas vallutati Viiburi

N. Liidus tähistati Karjala võitlusi

N. Liit tähistas juunis Karjala maakitsusel 10.—20. juunini 1944. a. toimunud lahinguid. Tassi agentuuri poolt avaldati sel ajal erukindral-major A. Afanasjevi kirjutis nõukogude vägede Viiburi pealetungi operatsioonist.

Kõrgem N. Liidu ülemjuhataja peakorter oli andnud Leningradi ja Karjala rindele käsu purustada vaenlane järjestikuste löökidega Karjala maakitsusel ja Lõuna-Karjalas ning „vabastada" ajutiselt okupeeritud N. Liidu alad" ning jõuda N. Liidu riigipiirile (Talvesõja järgsele).

Erukindral kirjeldab ka oma vastaseid, öeldes et maakitsusel olid kaitseks Soome armee 3. ja 4. armeekorpused ning põhilised reservid, mis hiljem ühendati gruppi „Karjala maakitsus".

Vastane oli seal rajanud tugeva kaitse sügavuti 120 km, mis koosnes kolmest kaitseliinist ja Viiburi kaitsejoonest.

Soome lahel oli rohkem kui 160 vaenlase eriklassi kuuluvat sõjalaeva (mis on küll väga suur liialdus).

N. Liidu väejuhatuse Viiburi operatsiooni plaan nägi ette anda 21. armee vägedega pealöök Belostrovi ja Viiburi suunas ning vallutada viimane operatsiooni üheksandal päeval. Vene maavägesid olid pidanud toetama Balti laevastiku laevad.

10. juunil alustas tormijooksu Karjala maakitsusel asunud võimsatele kaitserajatistele Leningradi rinde 21. armee. Järgmisel päeval läks pealetungile naabruses olev 23. armee.

13. juuni õhtul jõudsid N. Liidu väekoondised Soome kaitse teise liinini.

Mitu venelast olid paistnud võitlustel silma.

Soomlased olid saatnud kiires korras Viiburi piirkonda ja Vuoksa jõele 5. armeekorpuse, kuid neil ei õnnestunud N. Liidu vägede hoogsat pealetungi peatada ja 20. juunil heisati Viiburis N. Liidu lipp. Rohkem kui 69000 meest olid pälvinud autasusid, 27 inimest olid saanud nõukogude kangelase nimetuse, 48-le koondisele ja väeosale anti Viiburi ja Leningradi aunimetus.

„Viiburi operatsiooni tulemusena purustasid Nõukogude väed vaenlase suure grupeeringu ja liikusid 110—130 km edasi, luues soodsad tingimused Karjala rinde operatsioonideks," ütleb punakindral.

Erukindralmajor räägib soomlaste ülivõimsaist kindlustusliinidest, aga mitte soome sõjamehest ja tema võitlusvaimust, kes tõkestas punaarmee edasiliikumise Viiburi joonele. Aga selline on praegune N. Liidu sõjaajalugu.

EESTI KODUS

värskelt remonteeritud

2. MAGAMISTOAGA KORTER alumisel korral, uks terassile. Autoparkimine garaazhis. Küsitav hind $69.000.—. Helistada pärast kelle 6 õ., tel. 444-0186

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"